

IV. KONIUNKTURA W PRZEMYSŁE PRZETWÓRCZYM

1. Omówienie wyników

Uwaga: Na skutek rewizji przeprowadzonej w styczniu 2020 r. niektóre dane zamieszczone w niniejszym rozdziale, a dotyczące 2019 r., nieco różnią się od przedstawionych w ostatnich czterech numerach „Zeszytów koniunktury w gospodarce polskiej”.

1. W przemyśle przetwórczym początek roku zaznaczył się najniższą wartością wskaźnika koniunktury IRGIND od grudnia 2012 r., -15 pkt. W połowie pierwszego kwartału 2020 roku pojawiły się nieśmiałe oznaki ożywienia, w marcu jednak dotarła do Polski pandemia COVID-19, a wprowadzone restrykcje, by jej przeciwdziałać, wstrząsnęły przemysłem. Po spadku wartości wskaźnika koniunktury w styczniu o 2,8 pkt i jej wzroście w lutym o 4,8 pkt w marcu nastąpiło tąpnięcie – spadek wartości IRGIND wyniósł aż 18 pkt. To największy miesięczny spadek wartości wskaźnika, jaki odnotowano w historii badania. W sumie w ciągu trzech miesięcy od grudnia do marca wartość wskaźnika obniżyła się o 16,6 pkt do wysokości -28,8 pkt. W porównaniu z marcem 2019 r. wartość wskaźnika spadła aż o 28,5 pkt. Na negatywny wpływ czynników cyklicznych nałożył się negatywny wpływ czynników nadzwyczajnych, tj. działań podjętych w walce z epidemią wirusa SARS-CoV-2. Spowodowało to gwałtowny spadek wielkości produkcji i zamówień, pogorszenie się sytuacji finansowej przedsiębiorstw i załamanie się nastrojów producentów. Większych zmian nie widać jeszcze tylko w zatrudnieniu.

2. Oceny zmian koniunktury w I kwartale, dokonywane przez przedsiębiorców, różniły się we wszystkich badanych przekrojach; najbardziej w przekroju wg form własności. W ciągu trzech miesięcy dzielących grudzień od marca wartość wskaźnika koniunktury liczonego dla przedsiębiorstw prywatnych zmniejszyła się o 16,8 pkt, a dla publicznych o 25,2 pkt. Obecnie wartości wskaźnika wynoszą odpowiednio: -45,6 i -27,2 pkt. Wartość wskaźnika dla sektora prywatnego jest niższa od wartości sprzed roku o 26,6, a dla sektora publicznego o 45,6 pkt.

W przekroju według wielkości przedsiębiorstwa kwartalny wzrost wartości wskaźnika odnotowano tylko dla przedsiębiorstw zatrudniających od 251 do 500 pracowników (o 8,0 pkt). Wynosi ona obecnie -14,8 pkt. Największy spadek zanotowano dla firm o zatrudnieniu pow. 500 etatów (o 36,1 pkt), a najmniejszy dla przedsiębiorstw małych, zatrudniających do 50 pracowników (o 9,7 pkt). Zmiany w skali roku były ujemne dla wszystkich grup.

W przekroju według głównych grup produktowych pogorszenie się koniunktury zanotowano w każdej grupie; największe w produkcji dóbr konsumpcyjnych trwałego użytku (spadek wartości IRGIND aż o 53,9 pkt), a najmniejsze w produkcji półproduktów (o 7,3 pkt). Obecnie wartości wskaźnika wynoszą: dla dóbr konsumpcyjnych trwałego użytku -50 pkt, dla dóbr inwestycyjnych -35,7 pkt, dla półproduktów -27,4 pkt i dla nietrwałych dóbr konsumpcyjnych -24,1 pkt. Zmiany wartości wskaźnika w skali roku były ujemne dla wszystkich grup, a największy spadek odnotowano w produkcji dóbr inwestycyjnych (o 42,3 pkt).

W przekroju regionalnym pogorszenie się koniunktury odnotowano we wszystkich makroregionach. Największy spadek wartości wskaźnika, o 35,7 pkt, zanotowano dla województwa mazowieckiego, a najmniejszy, o 4,0 pkt, dla makroregionu południowego. Zmiany wartości wskaźnika w skali były ujemne, a największy spadek odnotowano dla makroregionu południowo-zachodniego (o 55,2 pkt).

3. Wartość salda odpowiedzi na pytanie o wielkość produkcji zmniejszyła się w styczniu o 3,4 pkt, w lutym miał miejsce jej wzrost o 10,4 pkt, a w marcu nastąpił spadek o 14,1 pkt. W porównaniu z grudniem ub.r. wartość salda obniżyła się o 7,1 pkt. Obecnie wynosi -25,1 pkt i jest niższa od wartości

sprzed roku o 31,1 pkt. Tendencja spadkowa w przebiegu składnika cyklicznego uległa pogłębieniu. Przewidywany jest dalszy spadek wielkości produkcji w nadchodzących miesiącach.

Wartość salda odpowiedzi na pytanie o wielkość zamówień ogółem zmniejszyła się w styczniu, wzrosła w lutym i ponownie spadła w marcu. Od grudnia spadek sięgnął 11 pkt (do poziomu -36,1 pkt). Obecna wartość salda jest niższa od wartości z marca 2019 roku o 28,9 pkt. Z kolei saldo dot. zamówień eksportowych zwiększało swoją wartość zarówno w styczniu jak i lutym, w marcu ją obniżyło. Łącznie wartość salda zmniejszyła się o 8,1 pkt, z poziomu -31,5 pkt w grudniu 2019 r. do wysokości -36,6 pkt w marcu br. Zmiana w skali roku była również ujemna i wyniosła -27 pkt. Przewidywania dot. zmian wielkości zamówień ogółem i eksportowych w kolejnych miesiącach są bardzo pesymistyczne, a tendencje spadkowe widoczne w przebiegu składowych cyklicznych obu sald nasiliły się.

Poziom zapasów rósł w styczniu i lutym, w marcu obniżył się. Od grudnia 2019 r. wartość salda zwiększyła się o 5,2 pkt i obecnie wynosi 2,4 pkt. W porównaniu z marcem 2019 r. jest jednak niższa o 2,3 pkt. Średniookresowa tendencja spadkowa utrzymuje się.

Od listopada ub.r. obserwowaliśmy stopniowy wzrost cen wyrobów gotowych. W lutym saldo osiągnęło wartość 24,4 pkt, najwyższą od kwietnia 2011 r. W marcu jednak wartość salda obniżyła się do wysokości 7,9 pkt. Jest niemal równa wartości z grudnia 2019 r. (wówczas 7,8 pkt) i o 12,7 pkt niższa od wartości sprzed roku. Marcowy spadek podtrzymał tendencję spadkową, rozwijającą się od ok. roku. Firmy spodziewają się dalszego spadku cen w kolejnych miesiącach.

Poziom zatrudnienia obniżył się w styczniu, w lutym wzrósł i ponownie spadł w marcu. Obecna wartość salda, -7,2 pkt, jest wyższa niż w grudniu ub.r. o 3,3 pkt, a w porównaniu z wartością z marca 2019 roku niższa o 4,7 pkt. Widoczna od I kwartału 2018 r. tendencja spadkowa nieco zmniejszyła natężenie. Producenci planują zmniejszenie wielkości zatrudnienia w następnych miesiącach.

Sytuacja finansowa przedsiębiorstw przemysłowych pogorszyła się w styczniu, w lutym uległa niewielkiej poprawie, a w marcu ponownie pogorszyła się. Od grudnia wartość salda obniżyła się w sumie o 17,7 pkt do wysokości -29,3 pkt. W skali roku również odnotowano spadek (o 18,2 pkt). Tendencja spadkowa nasiliła się. Prognozy są bardzo pesymistyczne – wartość salda prognostycznego jest równa -56,3 pkt.

Oceny ogólnej kondycji gospodarki polskiej systematycznie pogarszają się od początku 2018 r. W ciągu ostatnich trzech miesięcy wartość salda zmniejszyła się o 25,3 pkt. Jest obecnie niższa od wartości sprzed roku aż o 48,7 pkt i wynosi -56,4 pkt. W przebiegu składowej cyklicznej utrzymuje się tendencja spadkowa. Przewiduje się dalsze pogarszanie się sytuacji ogólnogospodarczej w kraju; wartość salda prognostycznego jest równa -77,2 pkt. Jest to najniższa w historii badania wartość salda prognozy.

Rośnie przeciętny koszt produkcji. Wartość salda zwiększyła się w ciągu ostatnich trzech miesięcy o 12,5 pkt i wynosi 69,1 pkt. Jest wyższa od poziomu sprzed roku o 12,4 pkt. W lutym przedsiębiorstwa przewidywały spadek jednostkowych kosztów produkcji w kolejnym kwartale.

O 4,1 punktu procentowego zmniejszył się stopień wykorzystania mocy produkcyjnych. Obecnie wynosi on 69,1% i jest niższy od poziomu sprzed roku o 1,1 pkt.

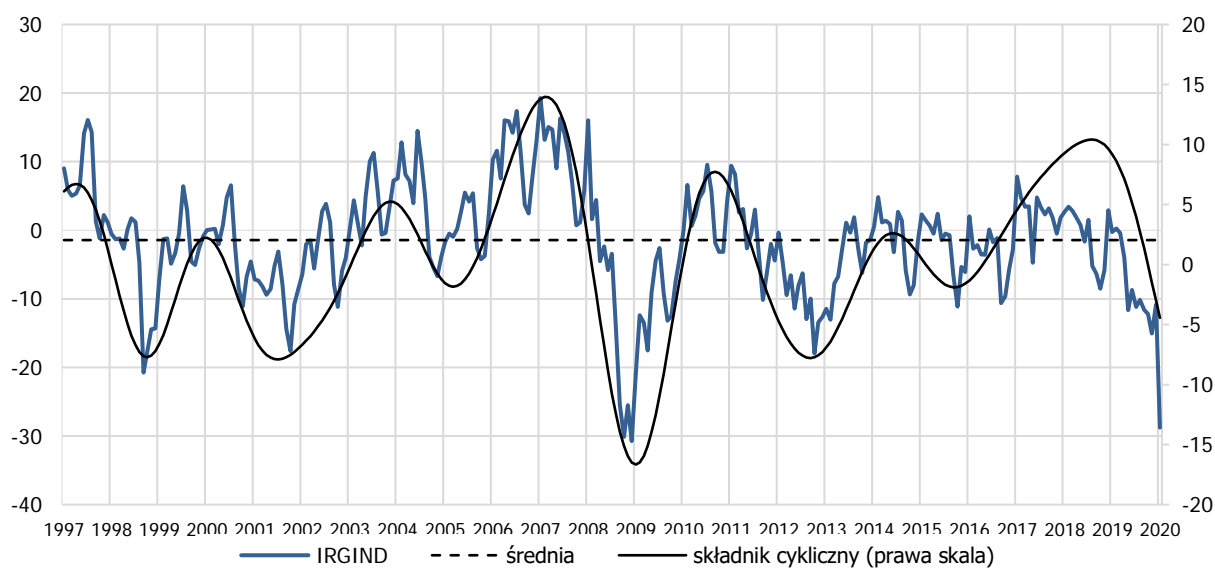
W ciągu kwartału o 5,3 pkt zwiększyła się wartość salda odpowiedzi na pytanie o wielkość produkcji na eksport. Wynosi ona obecnie -9,9 pkt i jest wyższa od wartości sprzed roku o 2,6 pkt. Kwartalnemu wzrostowi eksportu towarzyszy wzrost konkurencyjności naszych towarów na rynkach zagranicznych oraz wzrost korzyści z eksportu w porównaniu do korzyści z produkcji na rynek krajowy. W przebiegu składnika cyklicznego salda produkcji eksportowej pojawiła się tendencja wzrostowa. Wartości salda są jednak w dalszym ciągu niższe od wieloletniej średniej.

4. Zmiany uciążliwości barier w pierwszym kwartale były zróżnicowane. Za główną barierę działalności przemysłowej ankietowane firmy uznały niedostateczny popyt krajowy. Informuje o tym 52,7% producentów, o 7,4 pkt proc. więcej niż w poprzednim kwartale. W dalszej kolejności

przedsiębiorstwa wymieniają: niestabilność prawa i obciążenia podatkowe. Odsetki uczestników badania wskazujących te bariery wynoszą odpowiednio: 49,5% i 48,7%, tj. o 7,6 pkt proc. i 2,4 pkt proc. więcej niż w IV kwartale 2019 r. Zmniejszył się natomiast odsetek przetwórców, którym doskwiera brak wykwalifikowanej siły roboczej. Obecnie wynosi on 38,7%, o 1,4 pkt proc. mniej niż przed kwartałem.

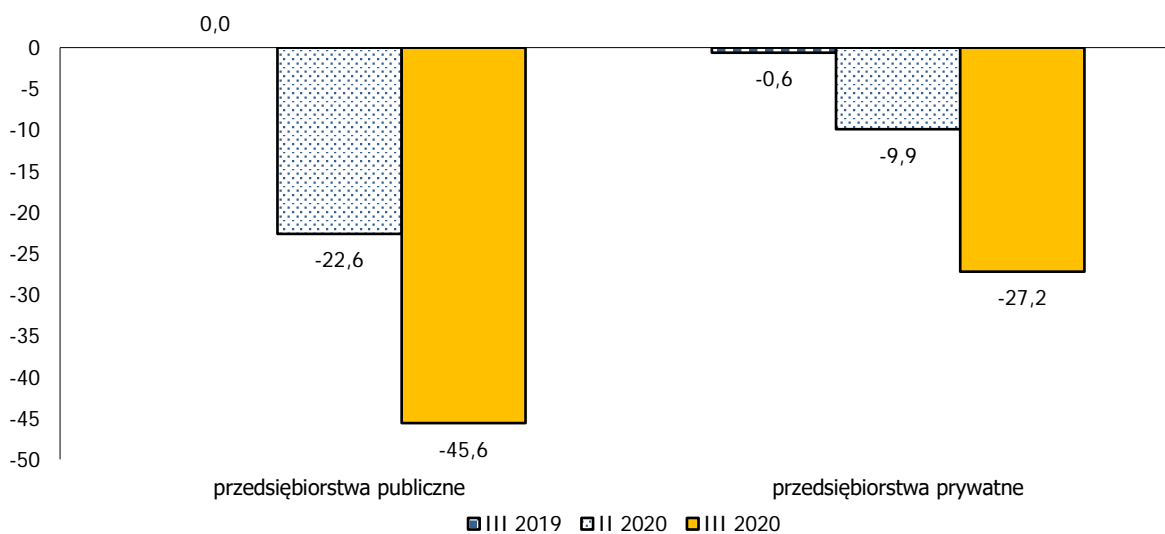
2. Wyniki szczegółowe

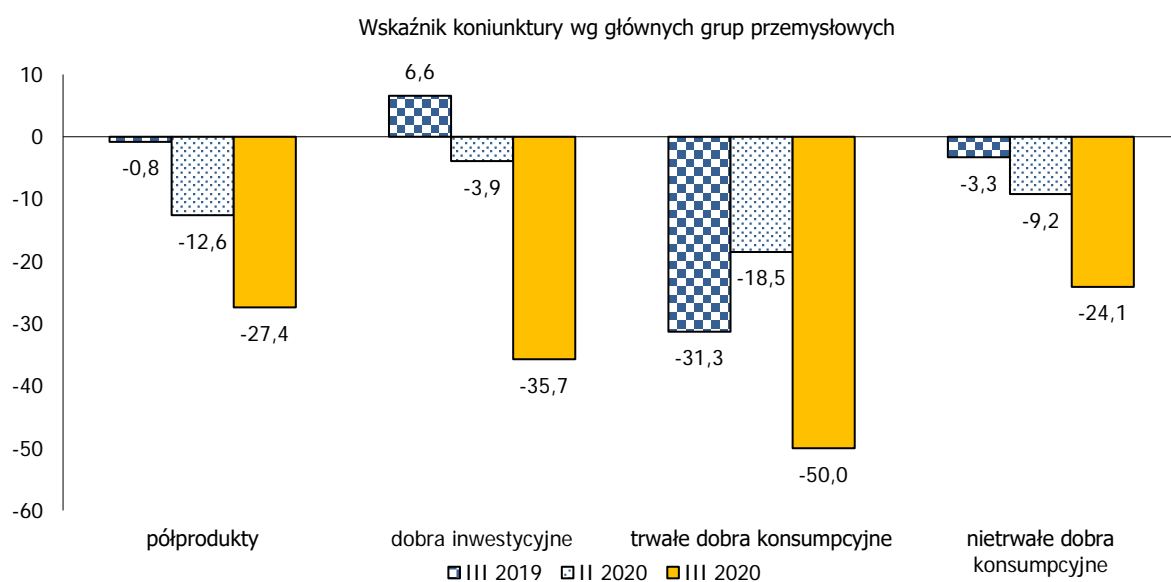
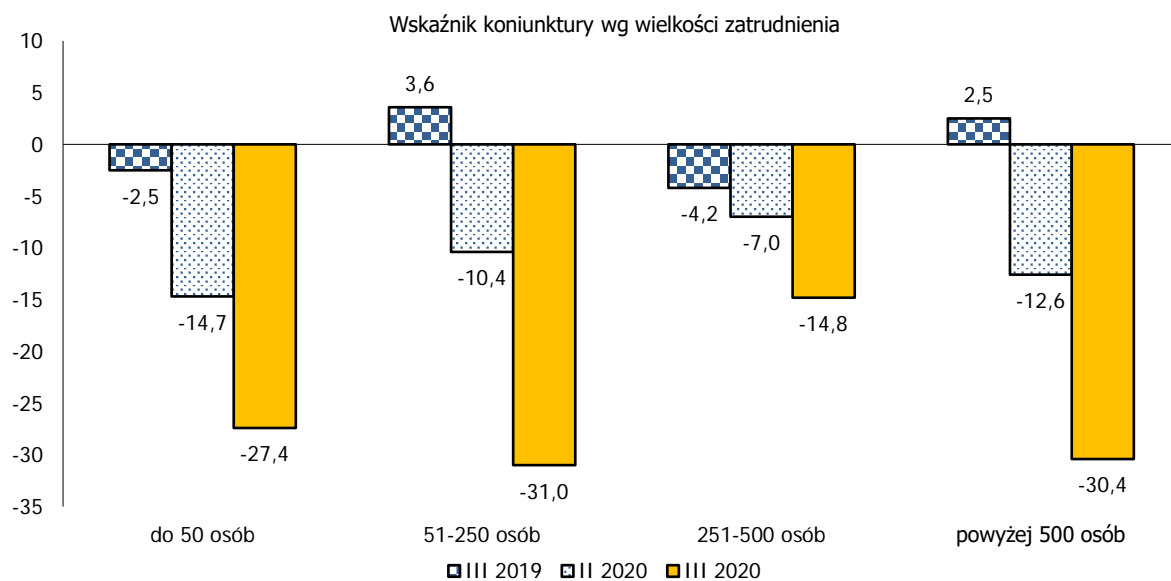
WSKAŹNIK KONIUNKTURY

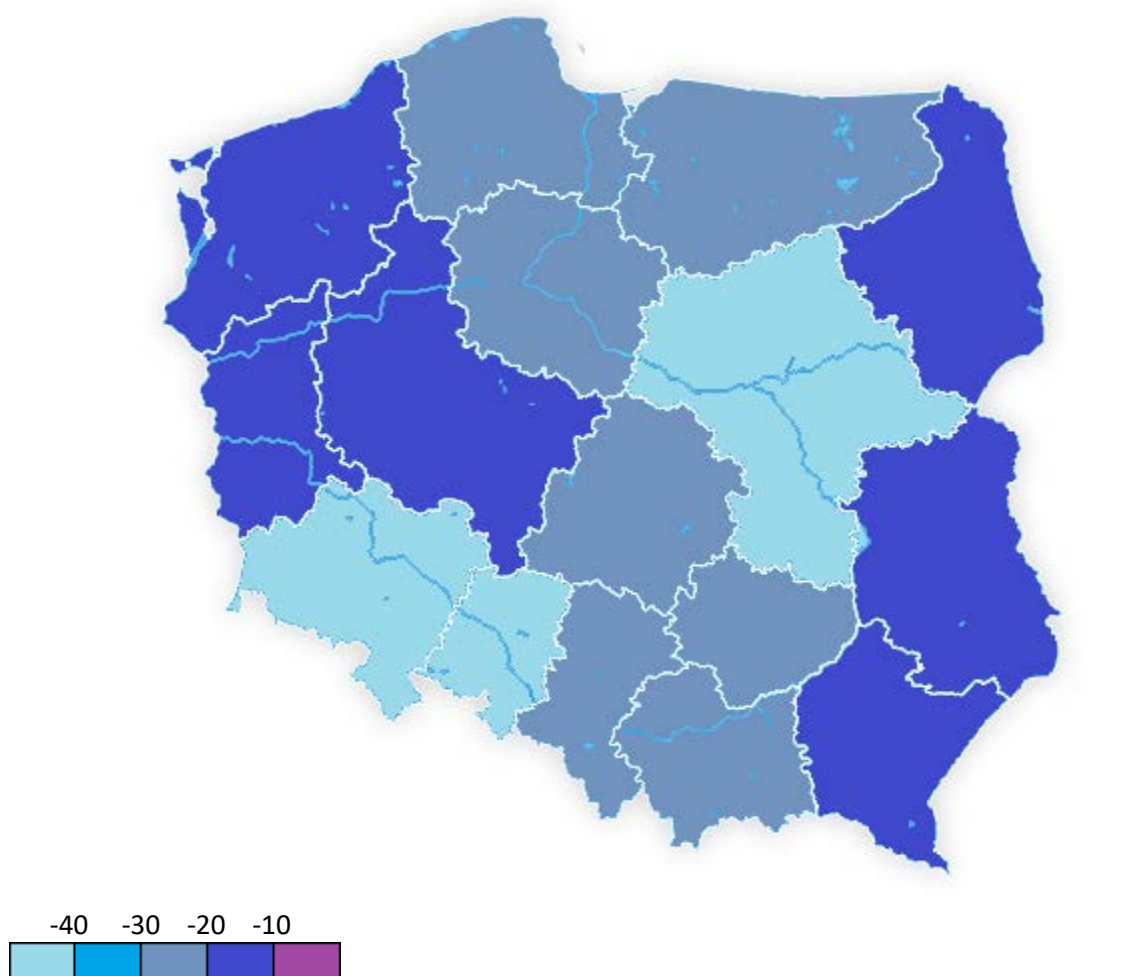
składowe salda	III'19	XI'19	XII'19	I'20	II'20	III'20
1. wielkość produkcji – przewidywania	11,1	-19,7	-14,3	-8,8	-2,1	-47,8
2. wielkość zamówień – stan	-7,2	-17,5	-25,1	-37,1	-23,5	-36,1
3. zapasy - stan	4,7	-2,4	-2,8	-0,8	6,9	2,4
wskaźnik koniunktury (IRGIND): (1.+2.-3.)/3	-0,3	-11,6	-12,2	-15,0	-10,8	-28,8

Wskaźnik koniunktury wg sektorów własnościowych

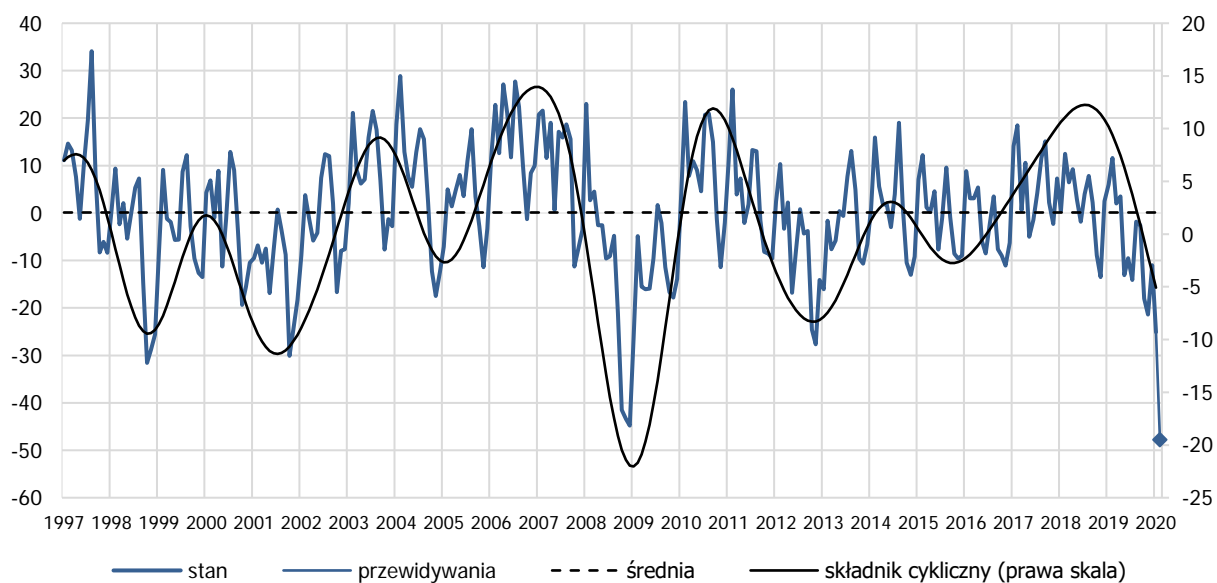

Wskaźnik koniunktury wg makroregionów

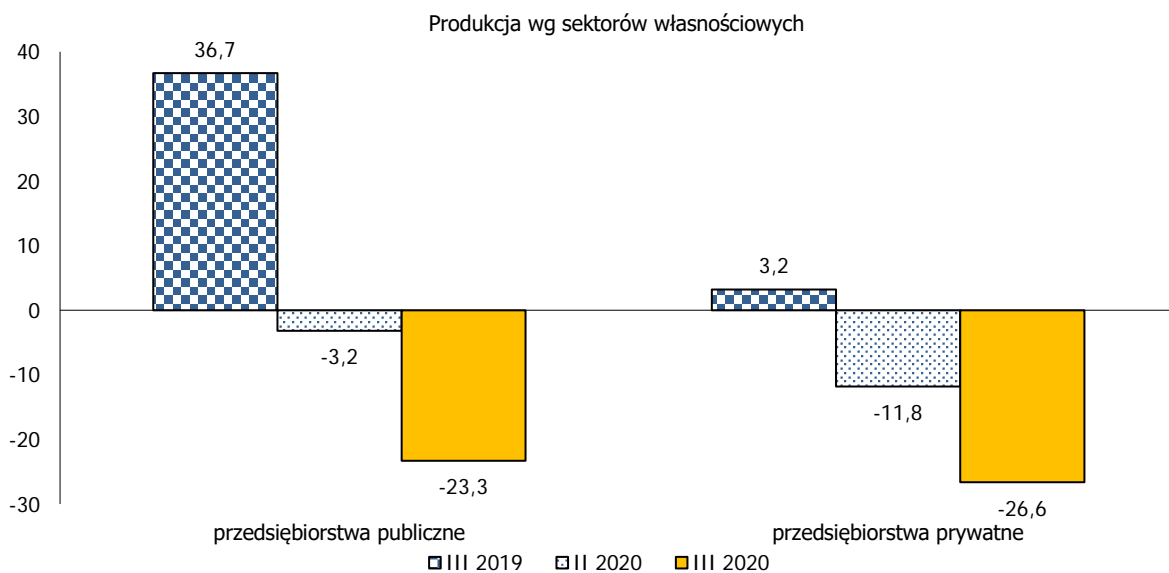

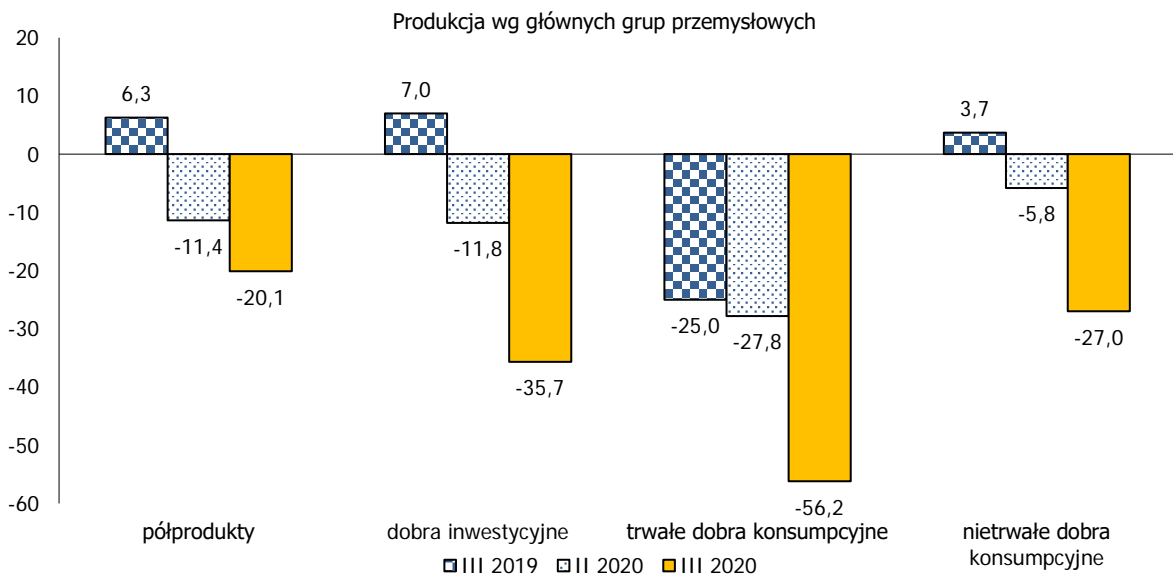
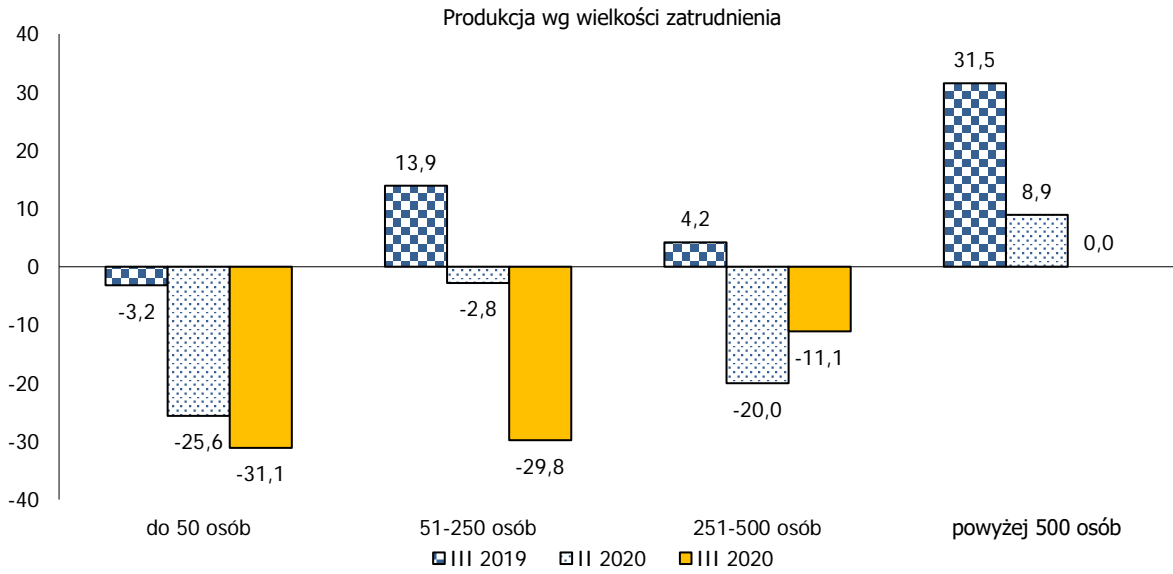
	III'19	II'20	III'20
Południowy (województwa: małopolskie i śląskie)	-6,1	-17,2	-28,3
Północno-zachodni (województwa: lubuskie, wielkopolskie i zachodniopomorskie)	9,3	-8,9	-18,6
Południowo-zachodni (województwa: dolnośląskie i opolskie)	6,1	-22,0	-49,1
Północny (województwa: kujawsko-pomorskie, pomorskie i warmińsko-mazurskie)	1,0	-3,0	-27,0
Centralny (województwa: łódzkie i świętokrzyskie)	-11,7	-13,2	-28,2
Wschodni (województwa: lubelskie, podkarpackie i podlaskie)	11,5	6,1	-17,1
Województwo mazowieckie	-11,9	-16,4	-45,9

PRODUKCJA

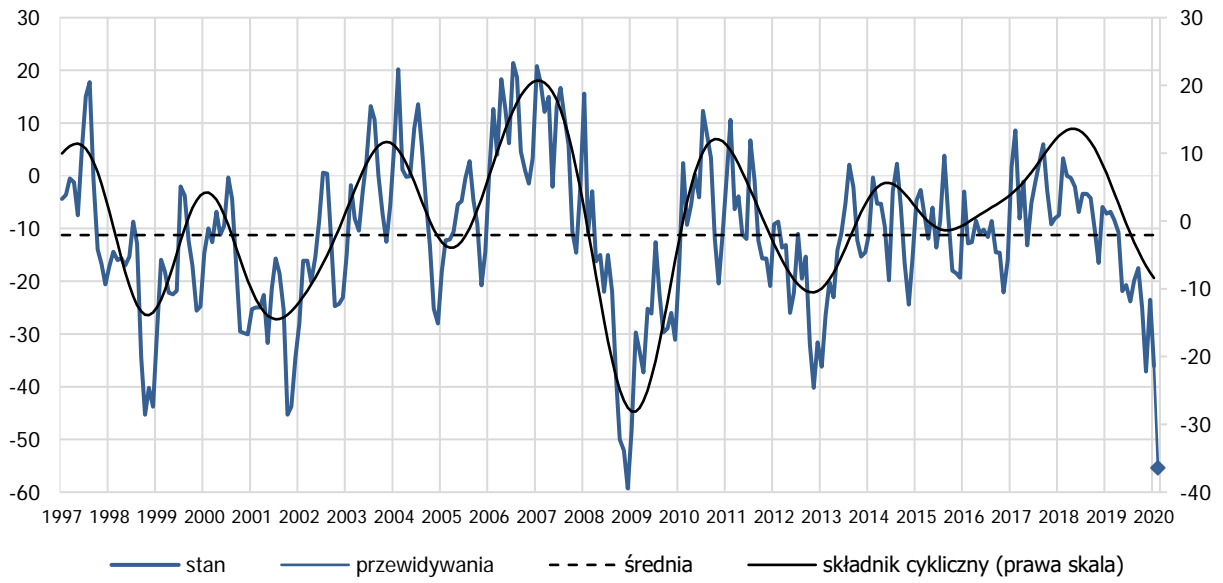

	III'19	XII'19	I'20	II'20	III'20	przewidywania
wzrost	24,0	18,2	18,0	20,9	15,6	10,8
brak zmiany	58,0	45,6	42,6	47,1	43,7	30,5
spadek	18,0	36,2	39,4	31,9	40,7	58,6
saldo (1.-3.)	6,0	-18,0	-21,4	-11,0	-25,1	-47,8

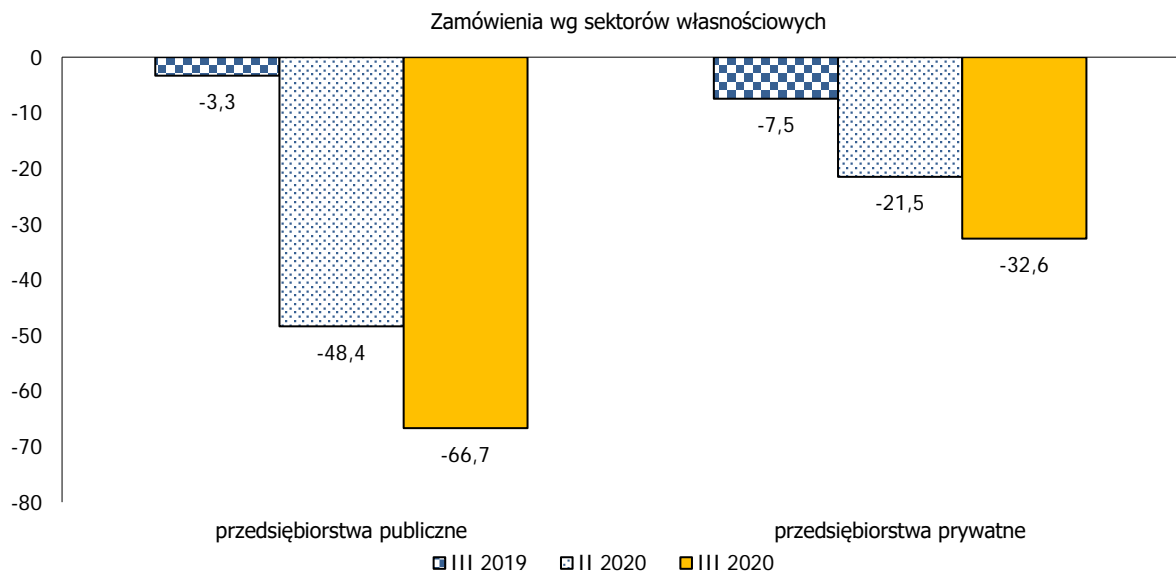

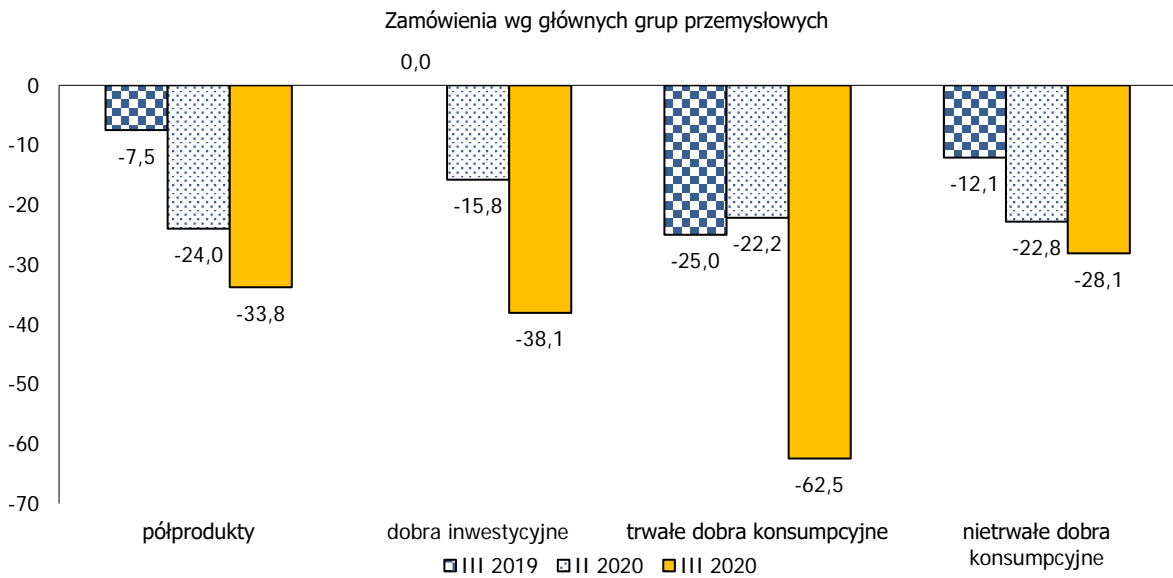
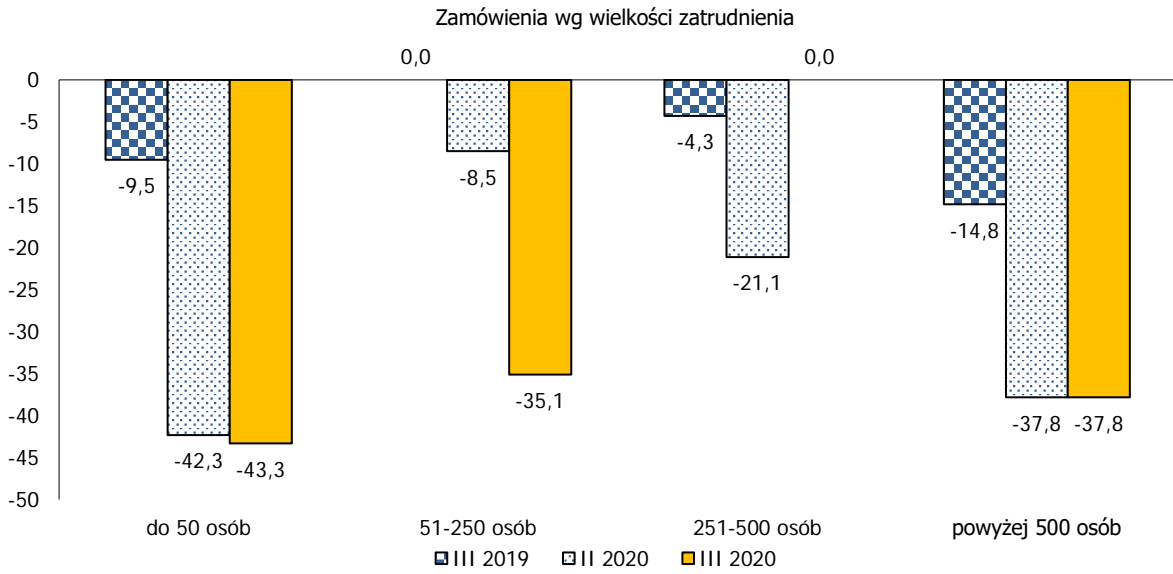

Zamówienia ogółem

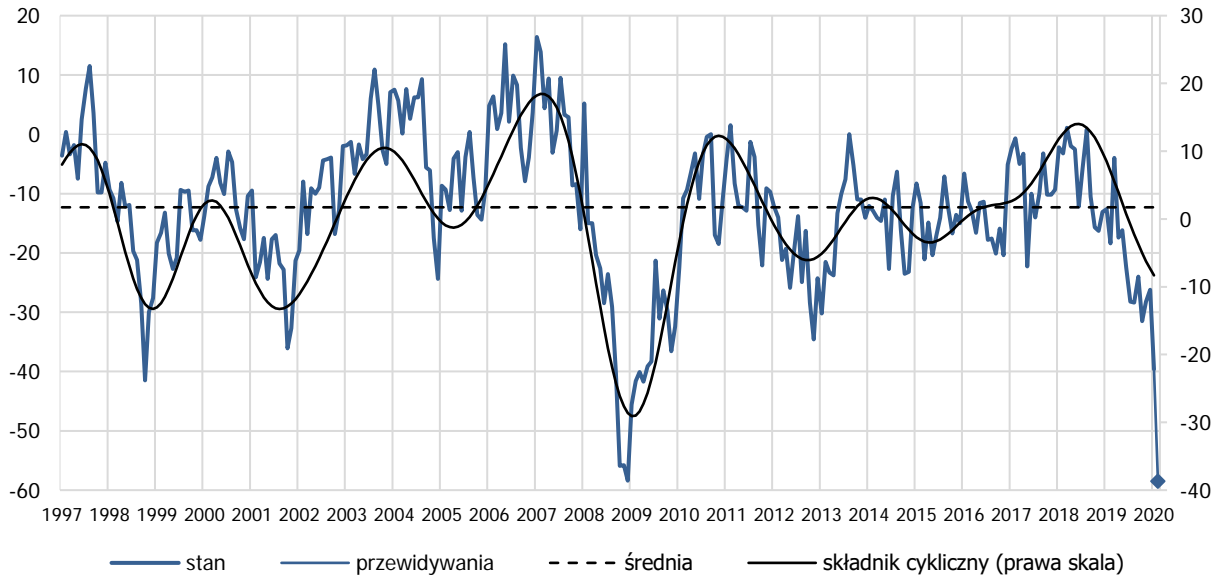

	III'19	XII'19	I'20	II'20	III'20	przewidywania
wzrost	17,2	13,8	9,6	15,8	10,9	8,8
brak zmiany	58,4	47,2	43,7	44,9	42,2	26,9
spadek	24,4	39,0	46,7	39,3	46,9	64,3
saldo (1.-3.)	-7,2	-25,1	-37,1	-23,5	-36,1	-55,4

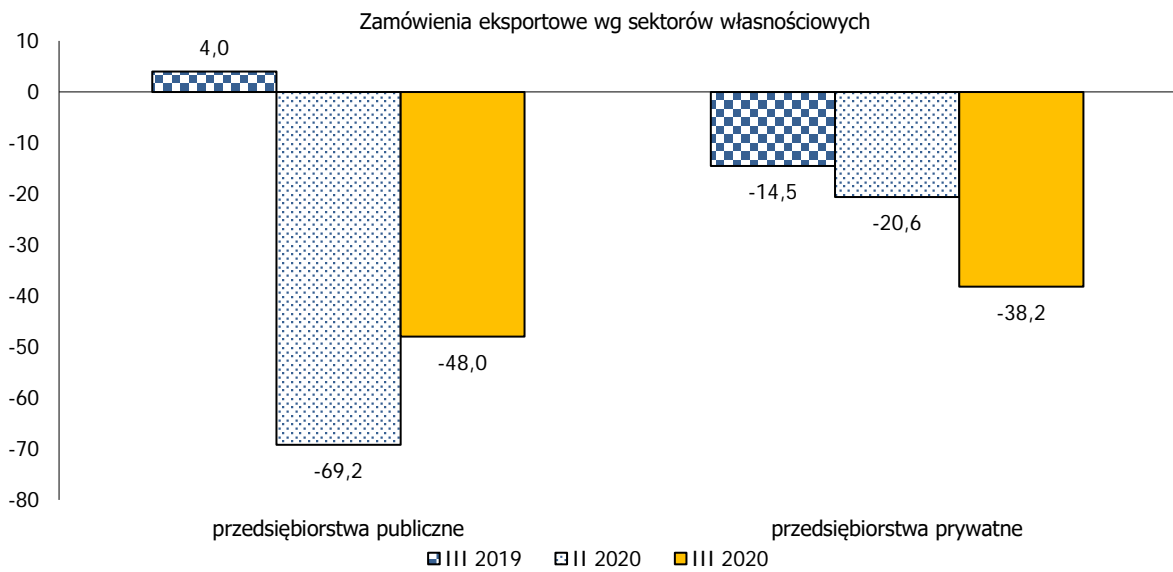

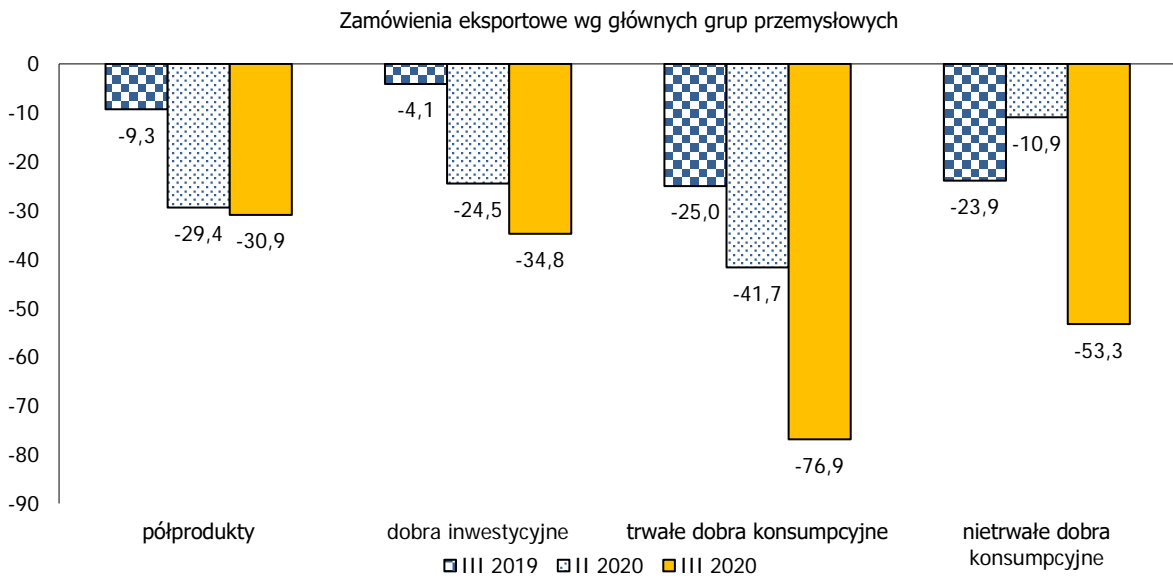
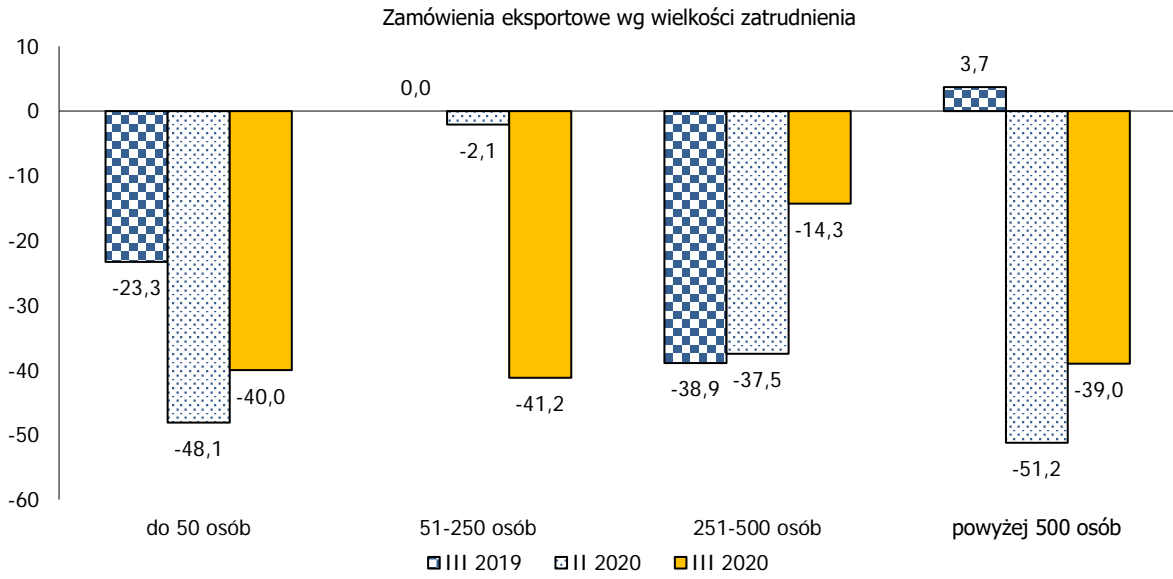

Zamówienia eksportowe

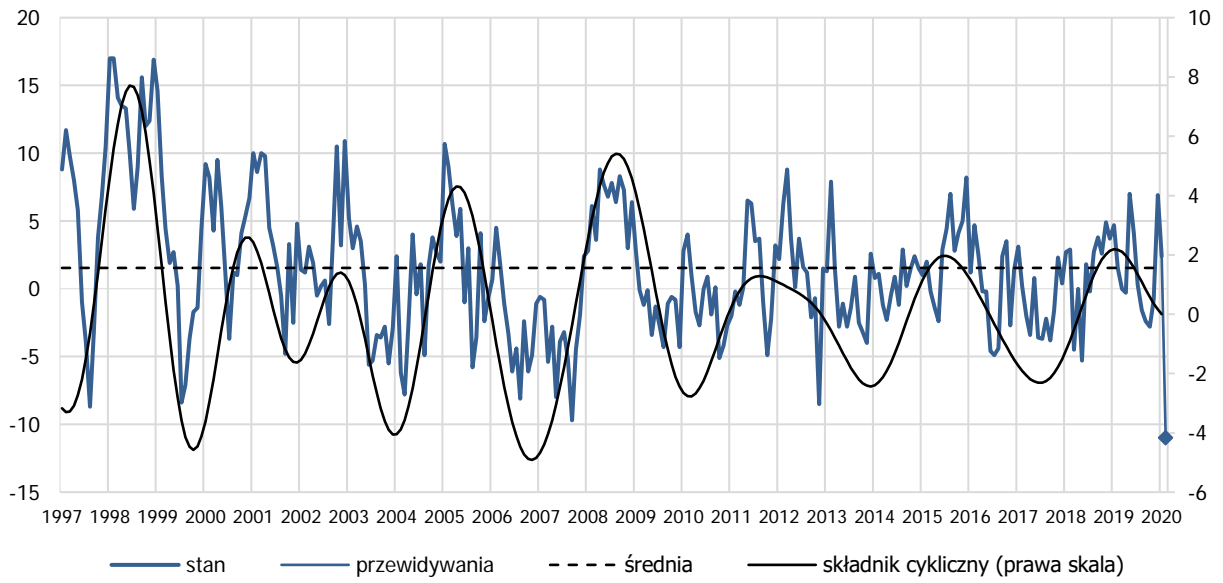

	III'19	XII'19	I'20	II'20	III'20	przewidywania
wzrost	20,9	10,8	9,9	14,2	4,7	5,8
brak zmiany	45,5	46,8	52,1	45,3	50,9	29,8
spadek	33,6	42,3	38,0	40,4	44,4	64,3
nie dotyczy	61,3	56,3	67,1	61,3	68,6	67,3
saldo (1.-3.)	-12,6	-31,5	-28,2	-26,2	-39,6	-58,5

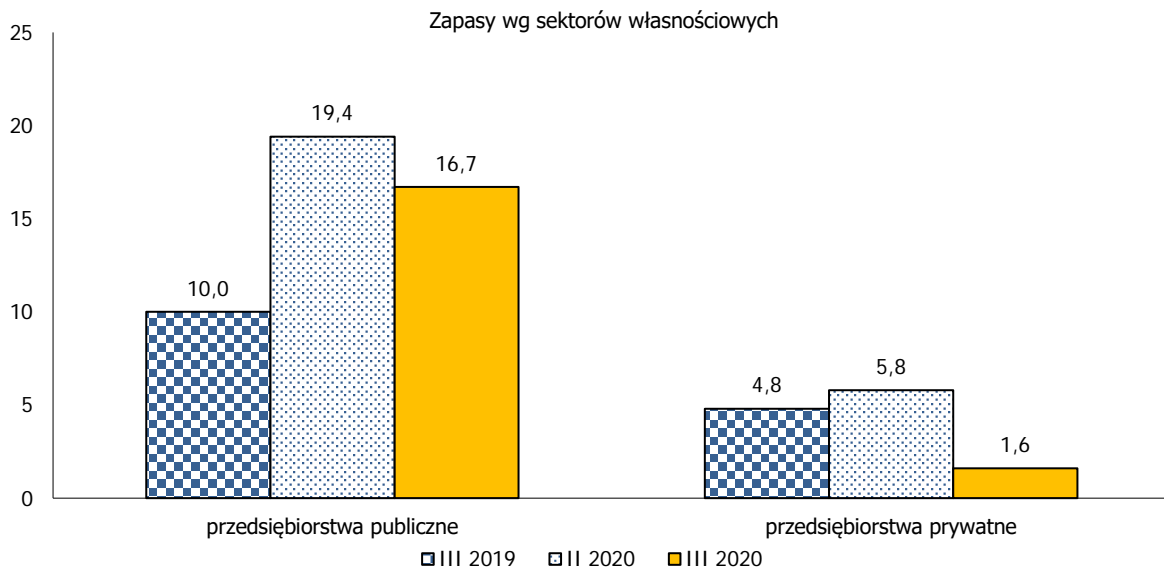

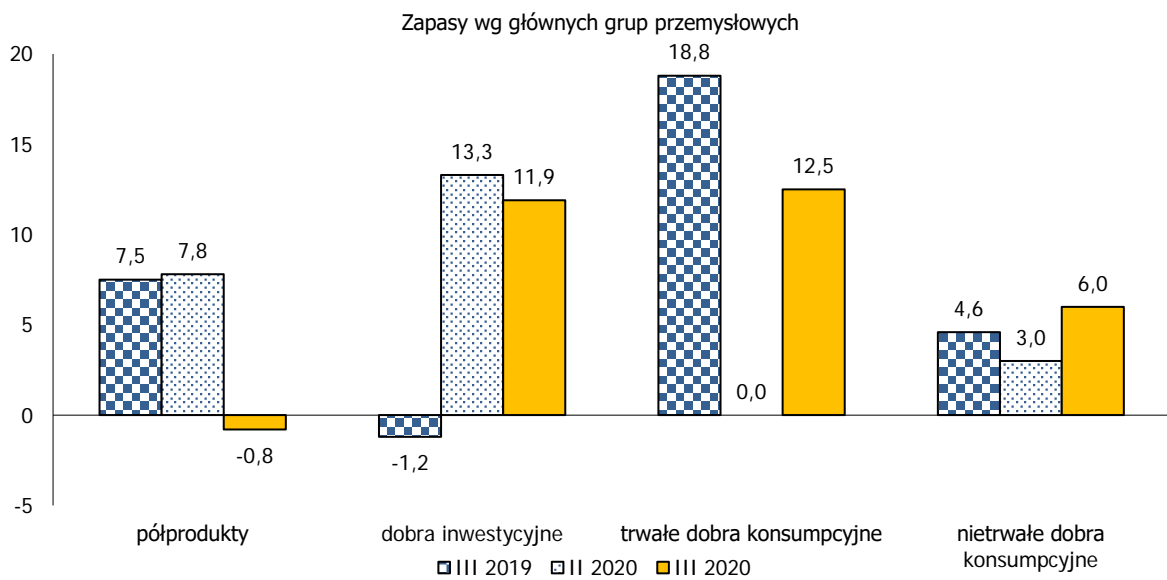
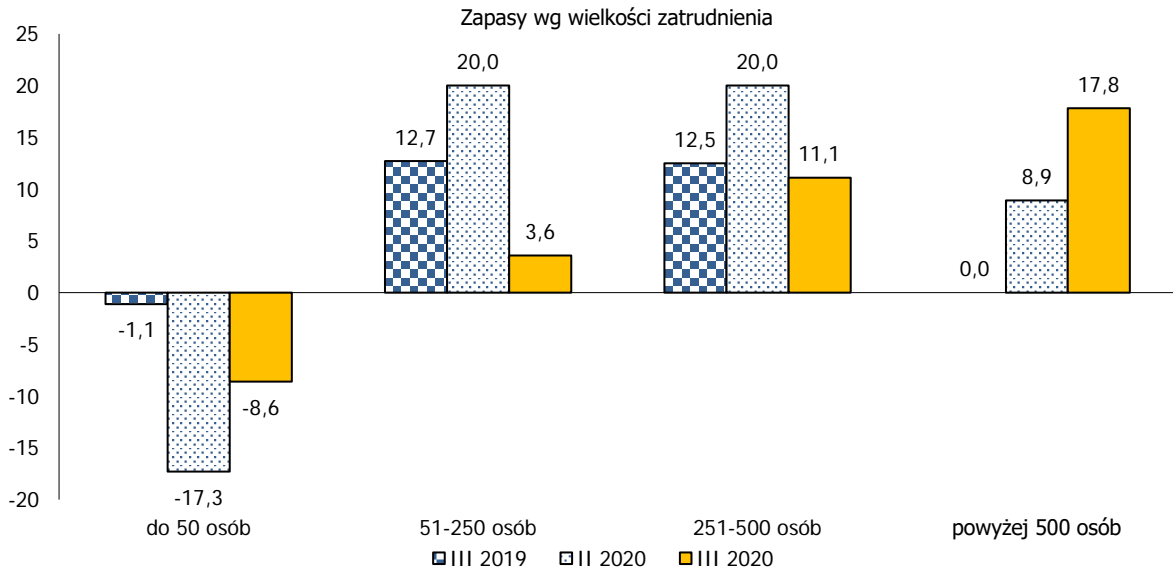

Zapasy

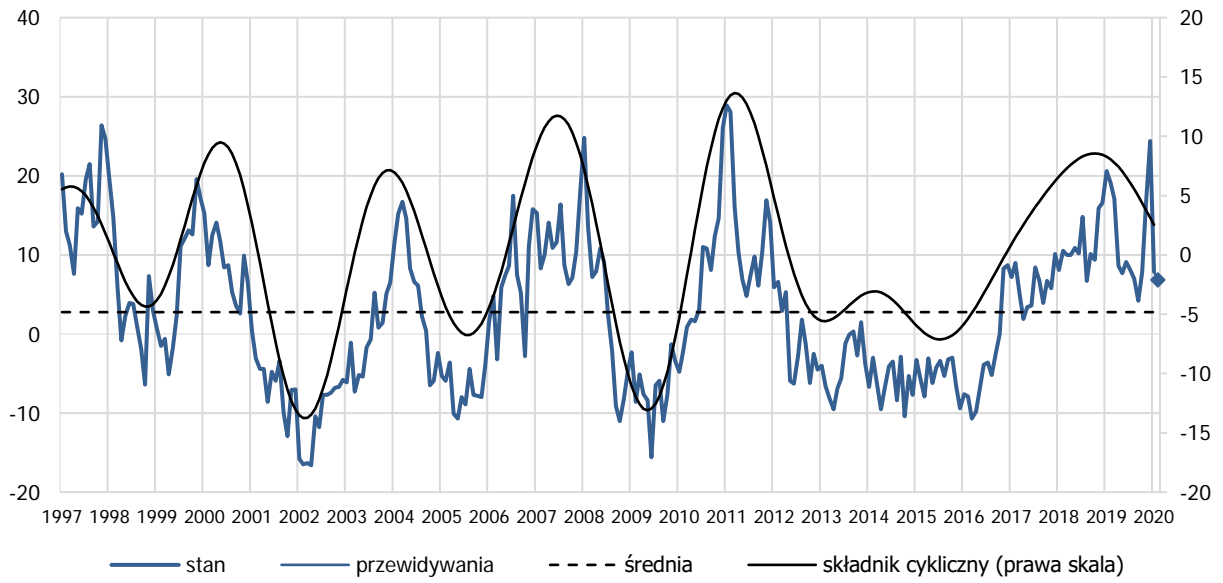

	III'19	XII'19	I'20	II'20	III'20	przewidywania
wzrost	18,1	14,6	17,3	20,2	21,1	15,5
brak zmiany	68,5	68,1	64,5	66,6	60,2	57,9
spadek	13,4	17,4	18,2	13,3	18,7	26,6
saldo (1.-3.)	4,7	-2,8	-0,8	6,9	2,4	-11,0

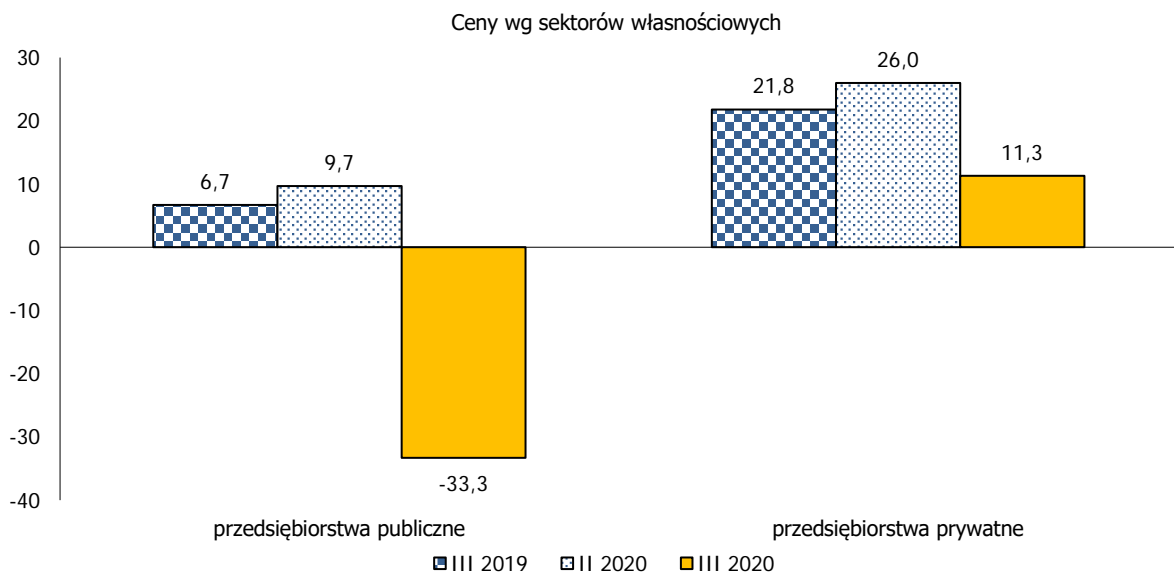

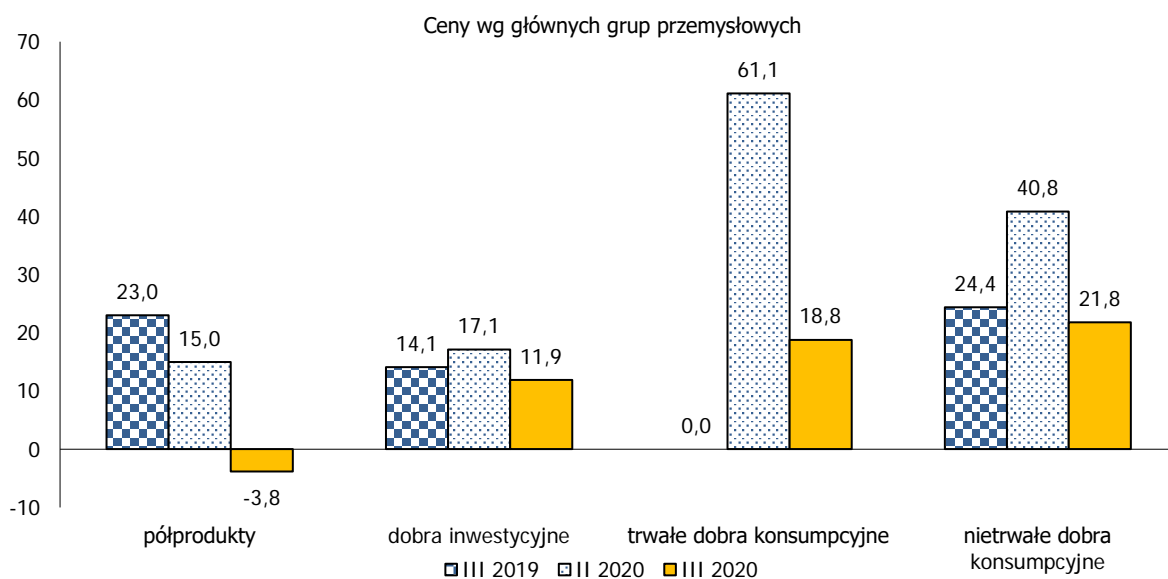
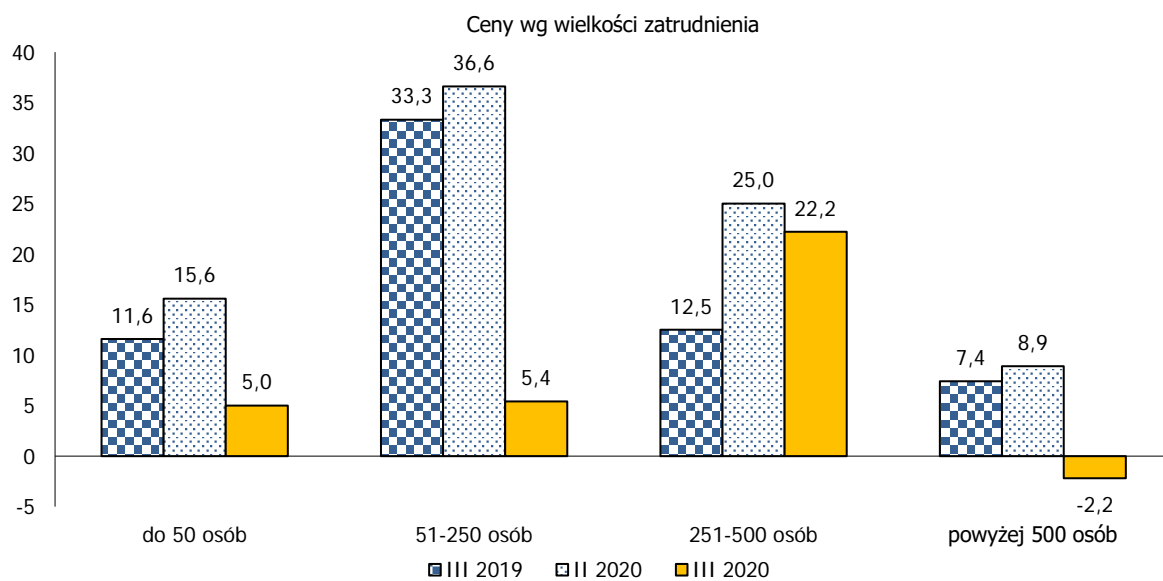

Ceny

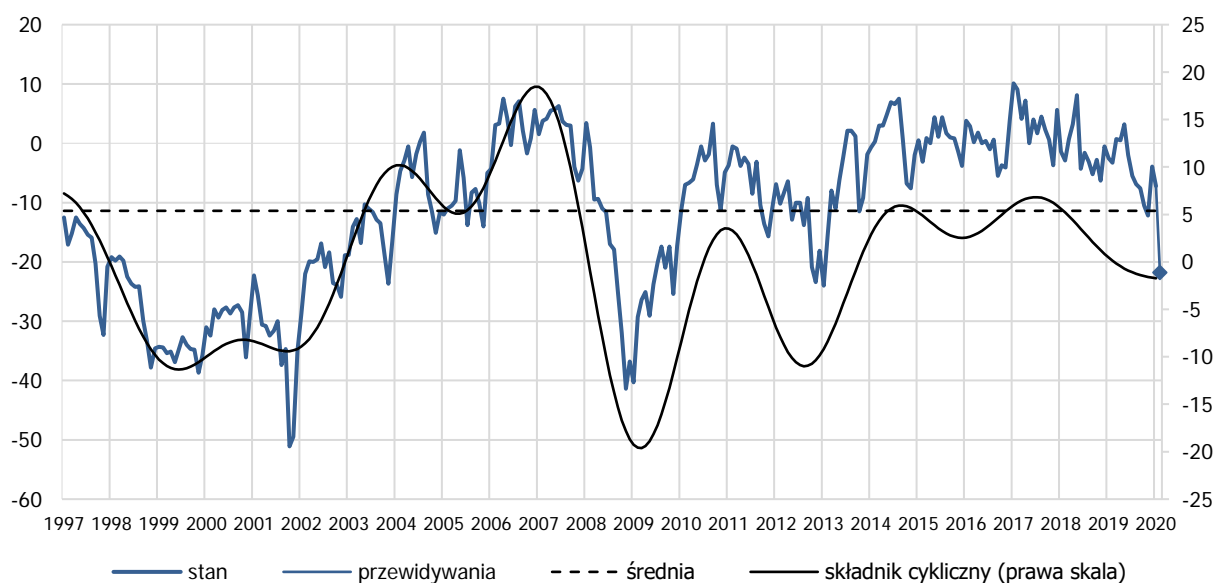

	III'19	XII'19	I'20	II'20	III'20	przewidywania
wzrost	25,0	16,1	27,7	32,5	19,5	22,0
brak zmiany	70,6	75,6	61,2	59,3	68,8	62,7
spadek	4,4	8,3	11,2	8,1	11,6	15,3
saldo (1.-3.)	20,6	7,8	16,5	24,4	7,9	6,8

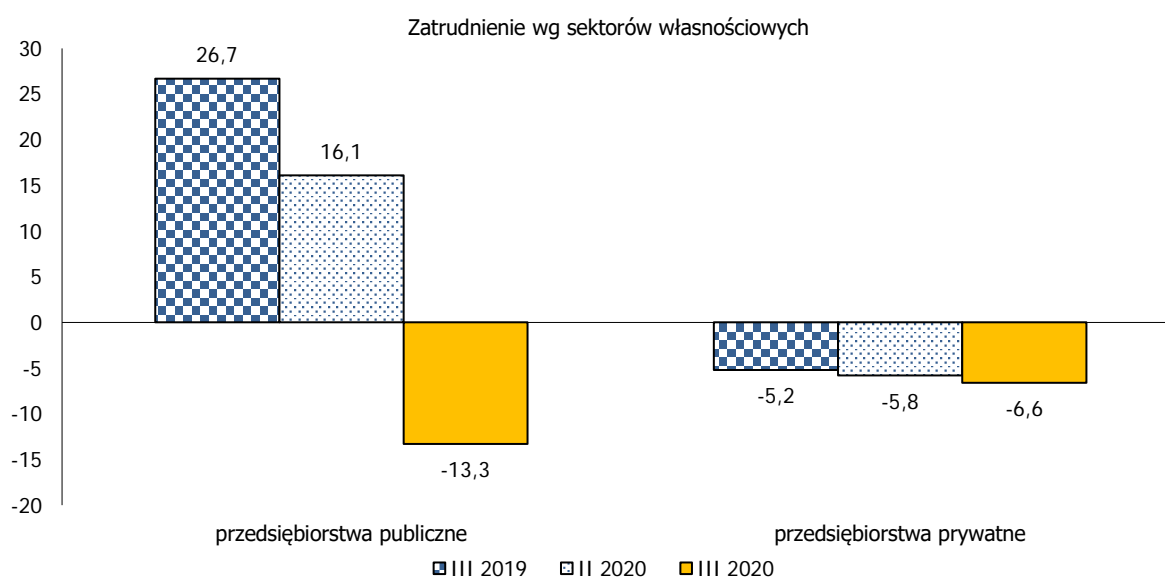

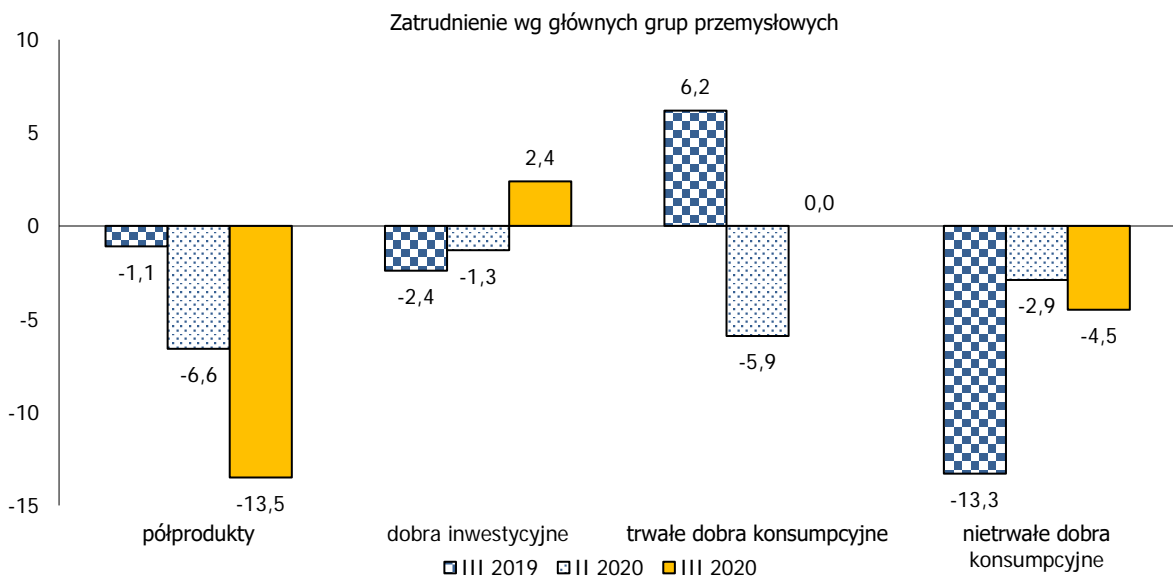
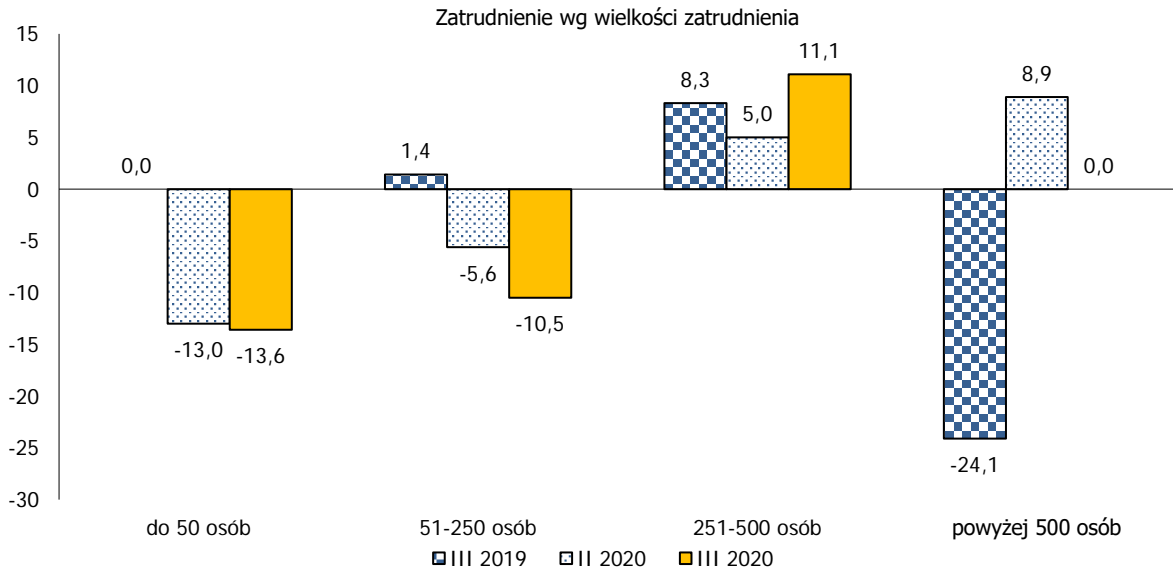

Zatrudnienie

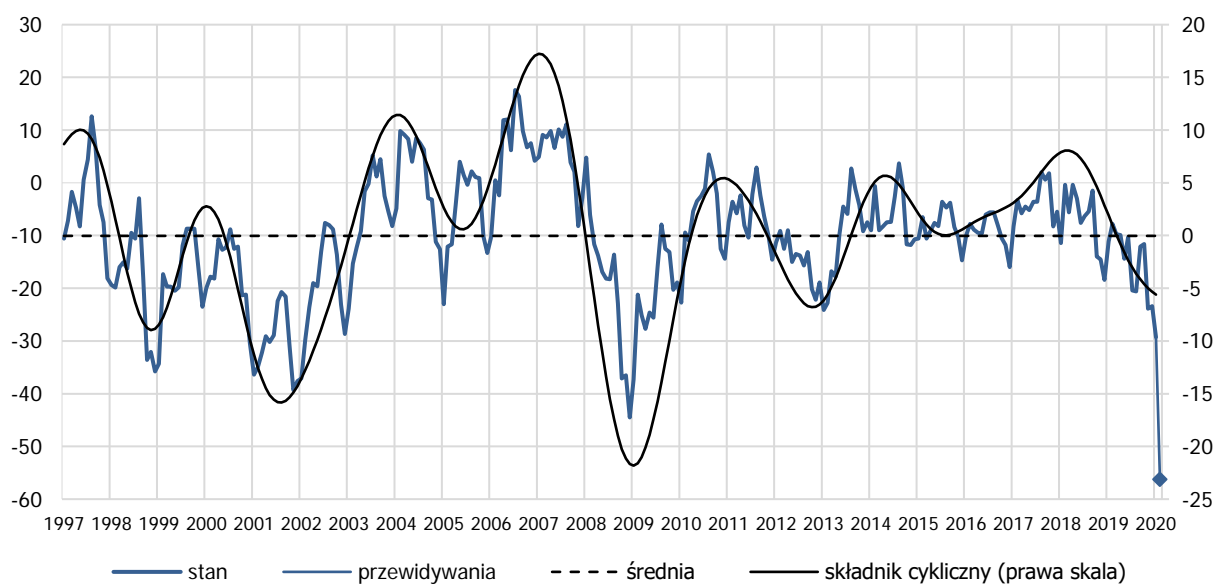

	III'19	XII'19	I'20	II'20	III'20	przewidywania
wzrost	14,8	8,8	9,0	12,6	4,8	5,1
brak zmiany	67,8	71,8	69,8	70,8	83,3	68,0
spadek	17,4	19,3	21,2	16,6	11,9	26,9
saldo (1.-3.)	-2,5	-10,5	-12,2	-3,9	-7,2	-21,8

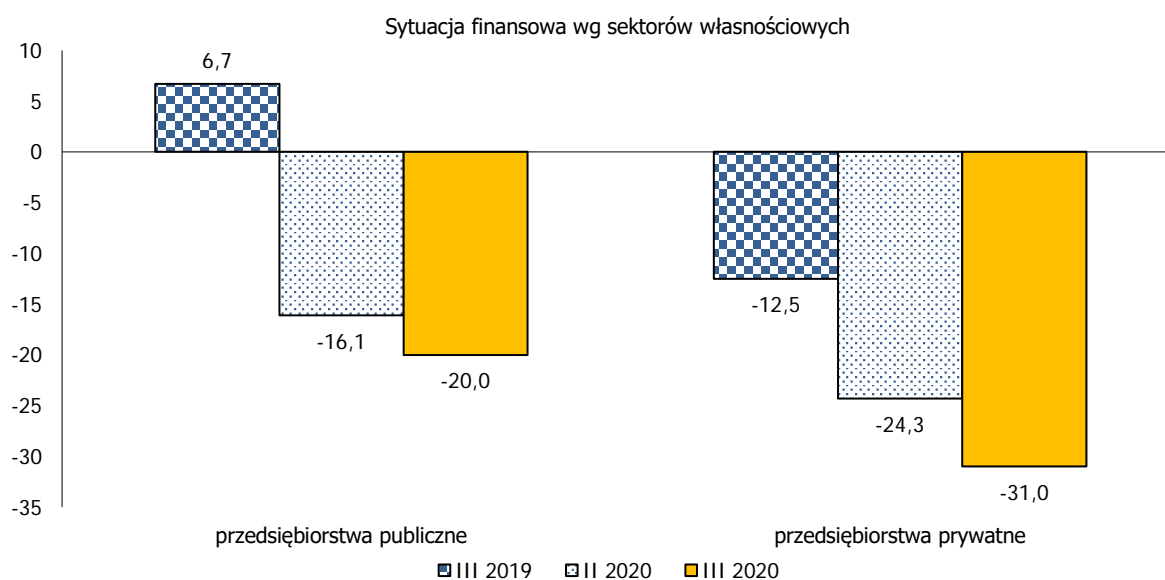

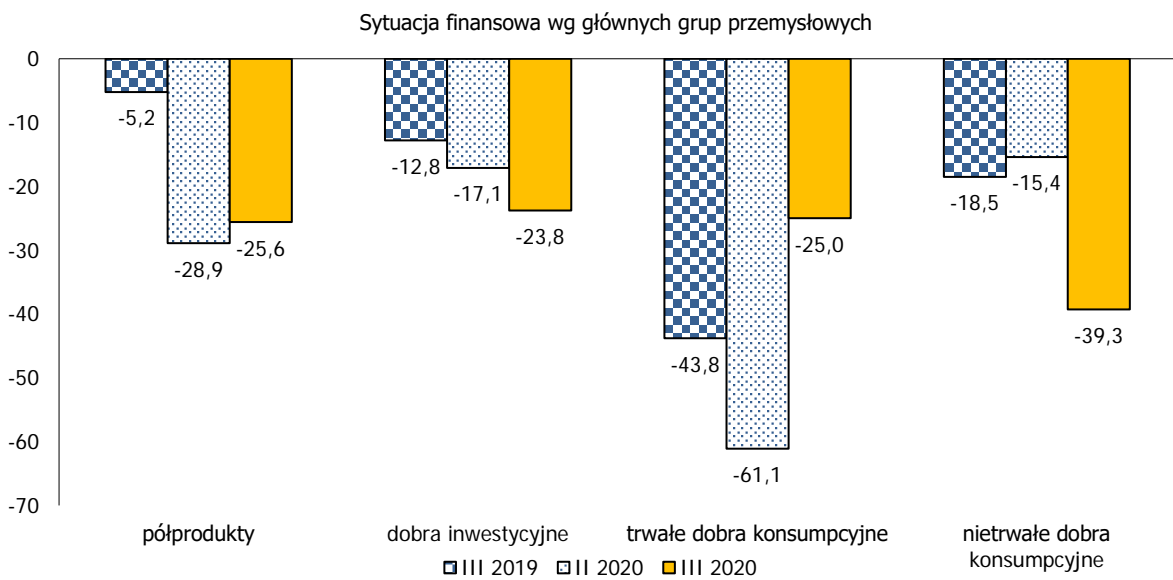
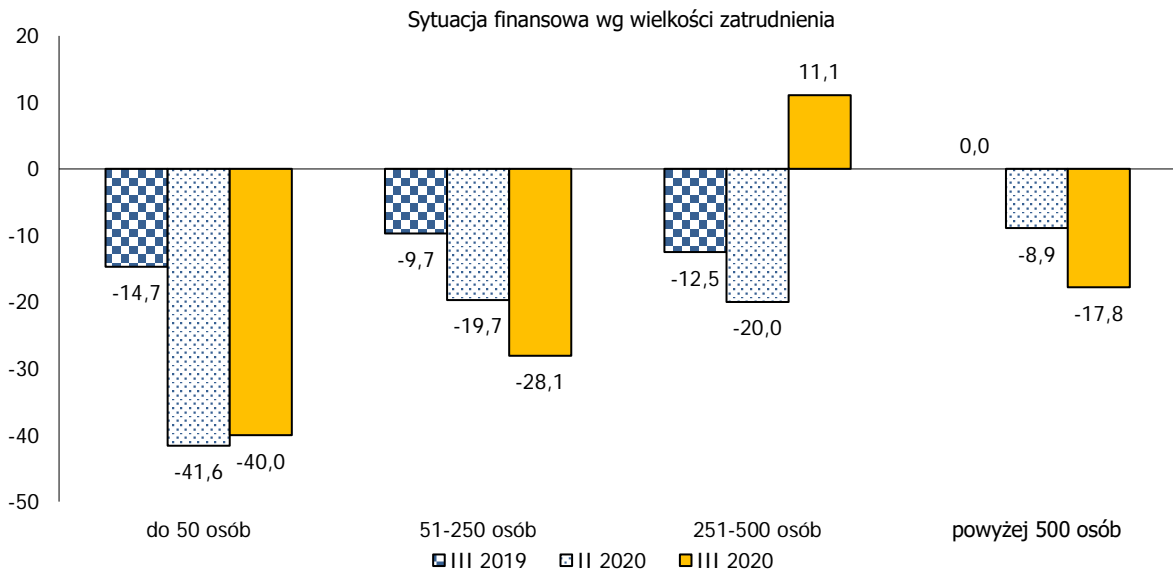

Sytuacja finansowa

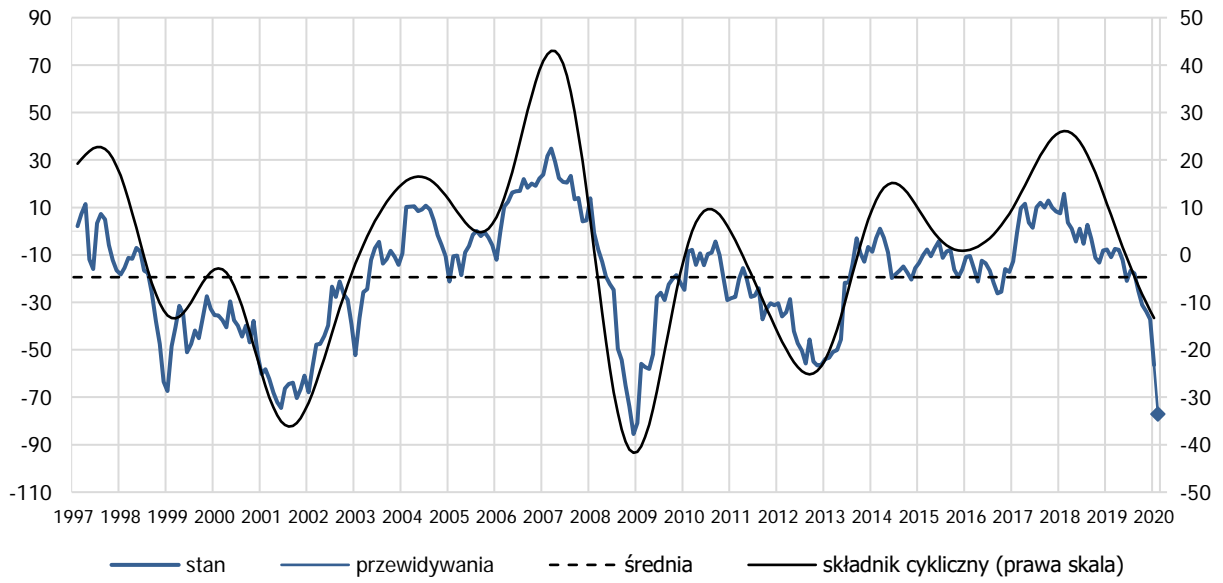

	III'19	XII'19	I'20	II'20	III'20	przewidywania
poprawa	13,2	13,0	8,0	9,4	6,1	5,8
brak zmiany	62,6	62,4	60,2	57,7	58,5	32,2
pogorszenie	24,2	24,6	31,8	32,8	35,4	62,0
saldo (1.-3.)	-11,1	-11,6	-23,9	-23,4	-29,3	-56,3

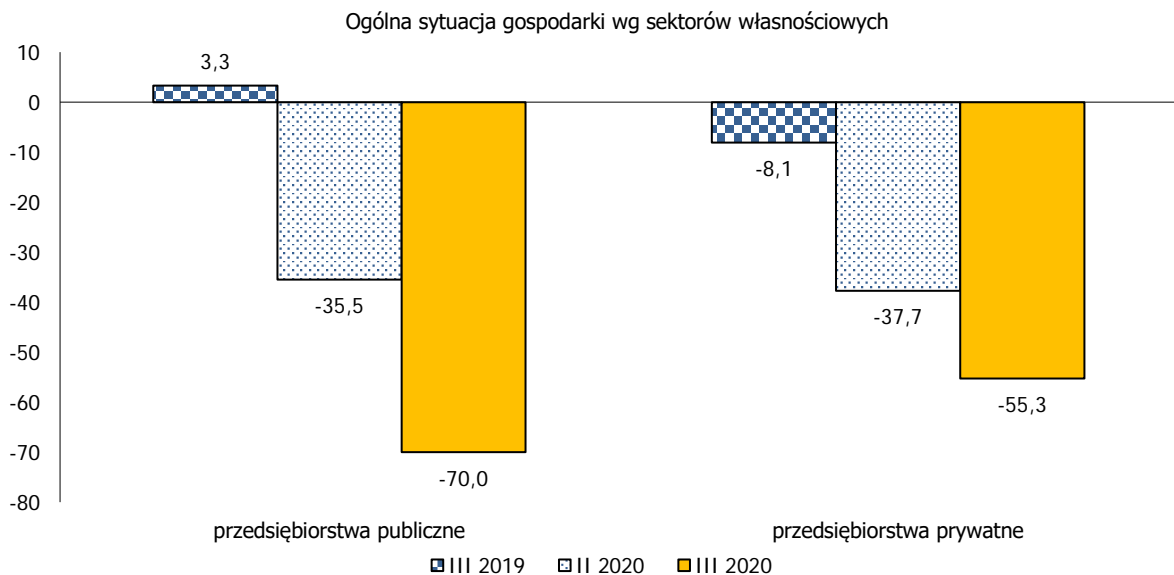

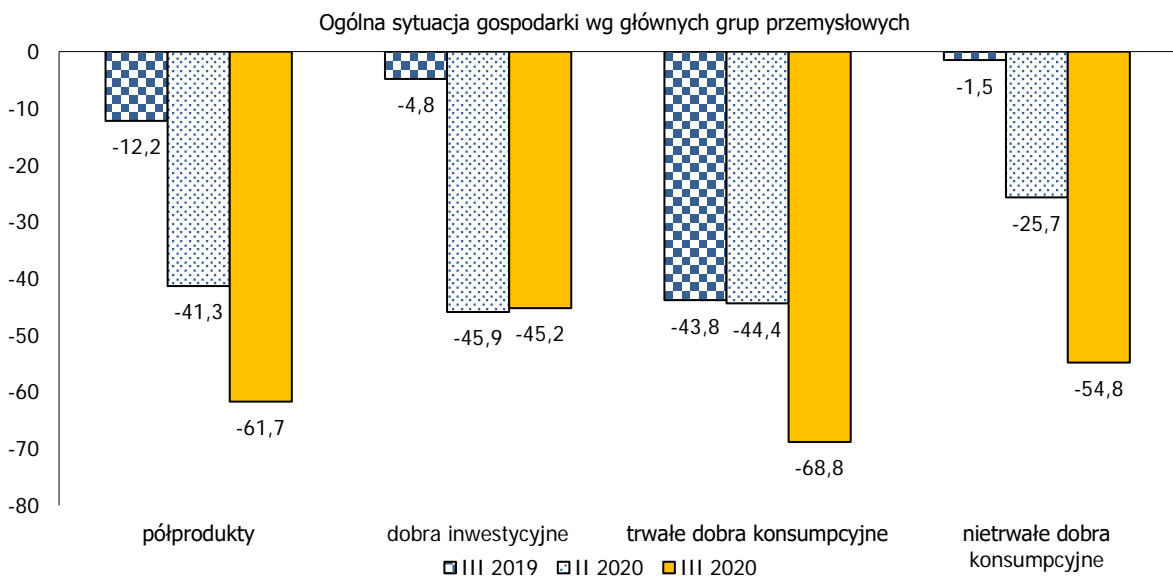
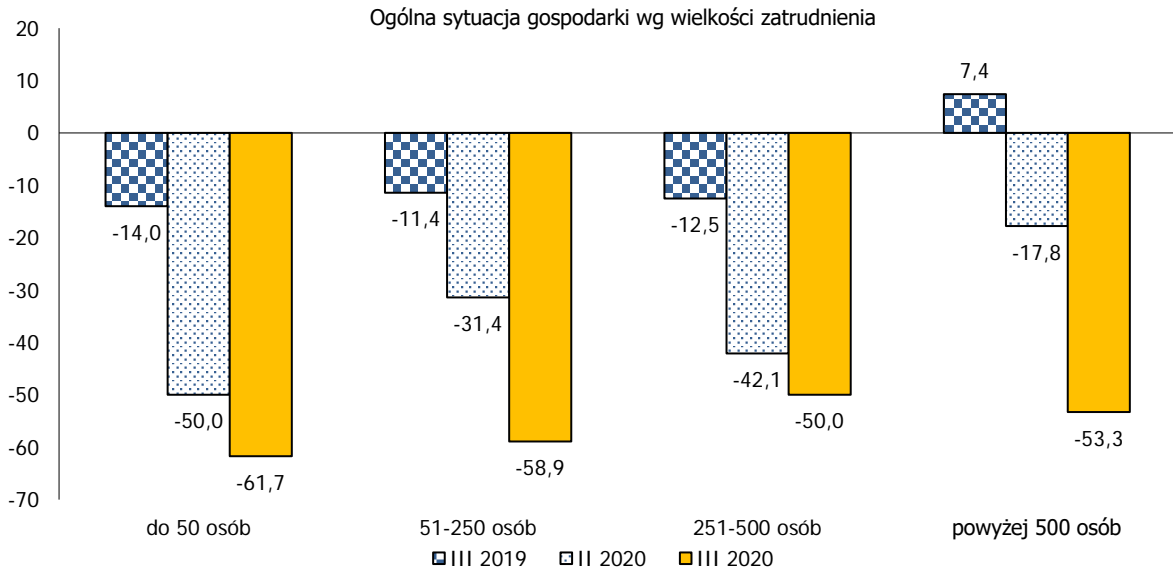

Ogólna sytuacja gospodarki

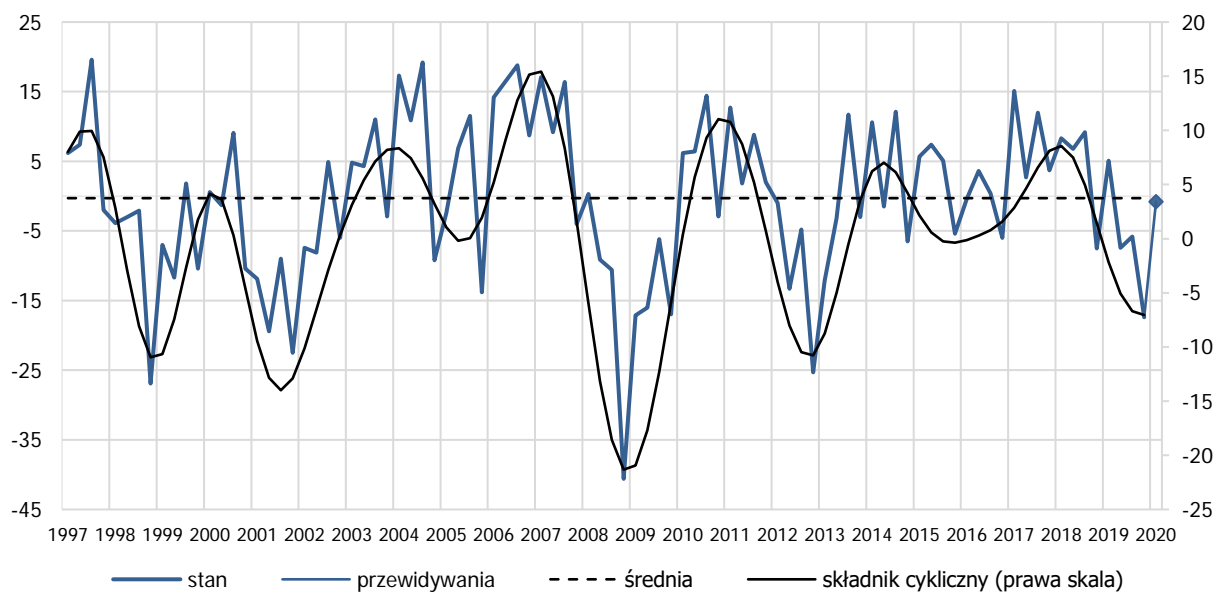

	III'19	XII'19	I'20	II'20	III'20	przewidywania
poprawa	14,3	7,8	7,1	6,4	3,8	1,4
brak zmiany	63,7	53,2	51,9	50,1	36,0	20,0
pogorszenie	22,0	38,9	41,0	43,5	60,2	78,66
saldo (1.-3.)	-7,7	-31,1	-33,9	-37,1	-56,4	-77,2

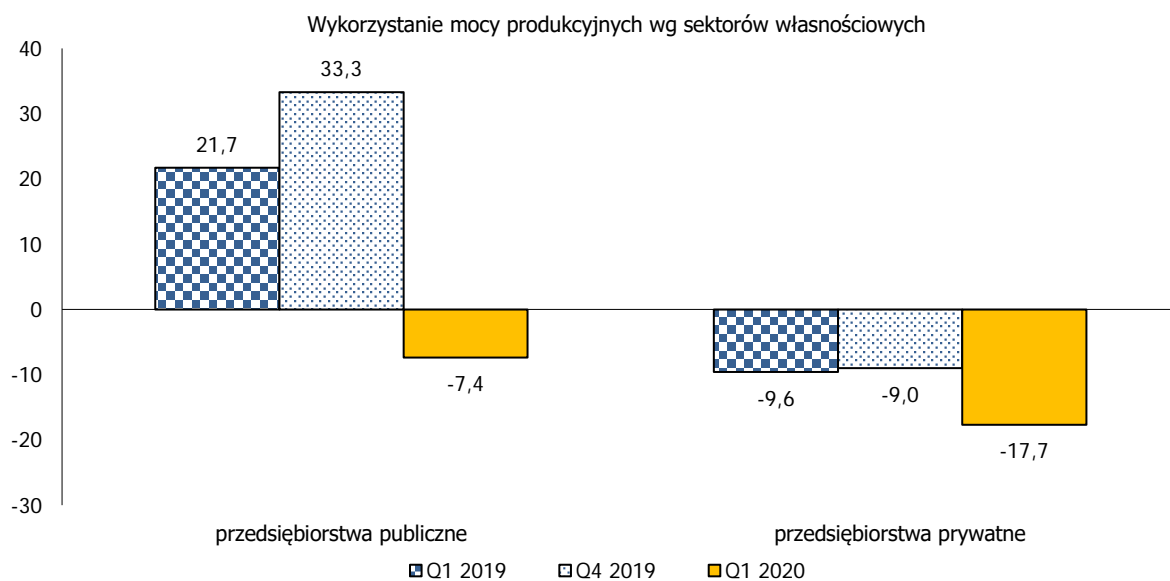

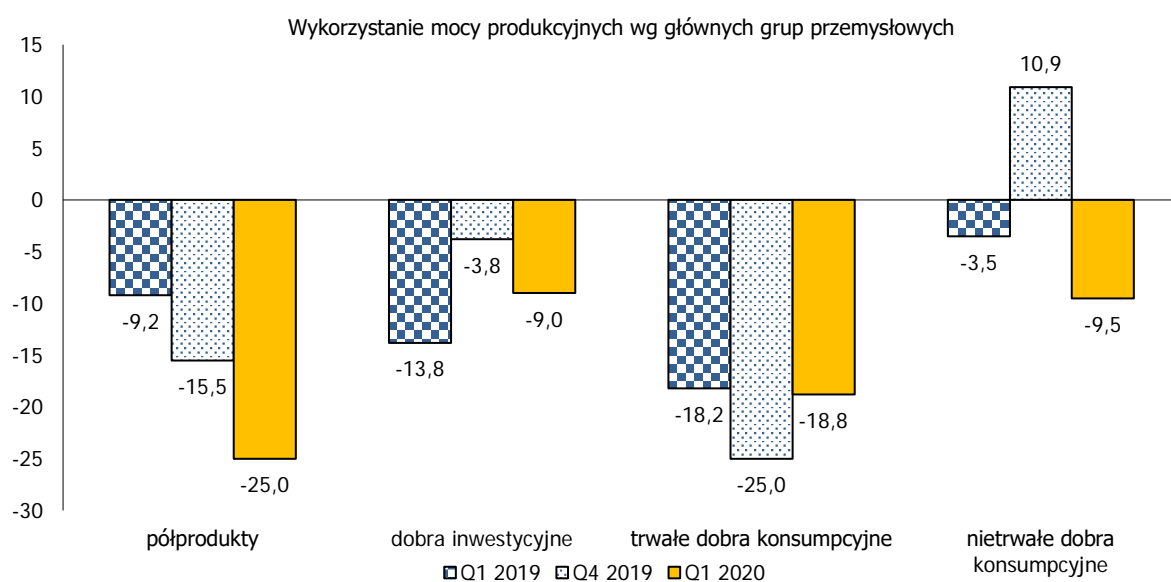
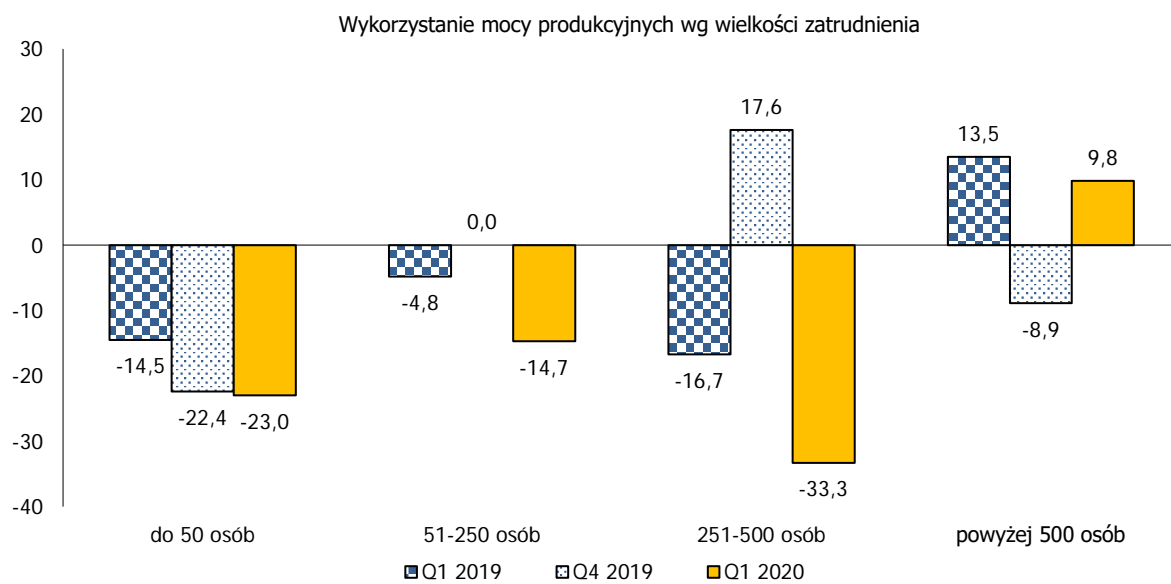

Wykorzystanie mocy produkcyjnych

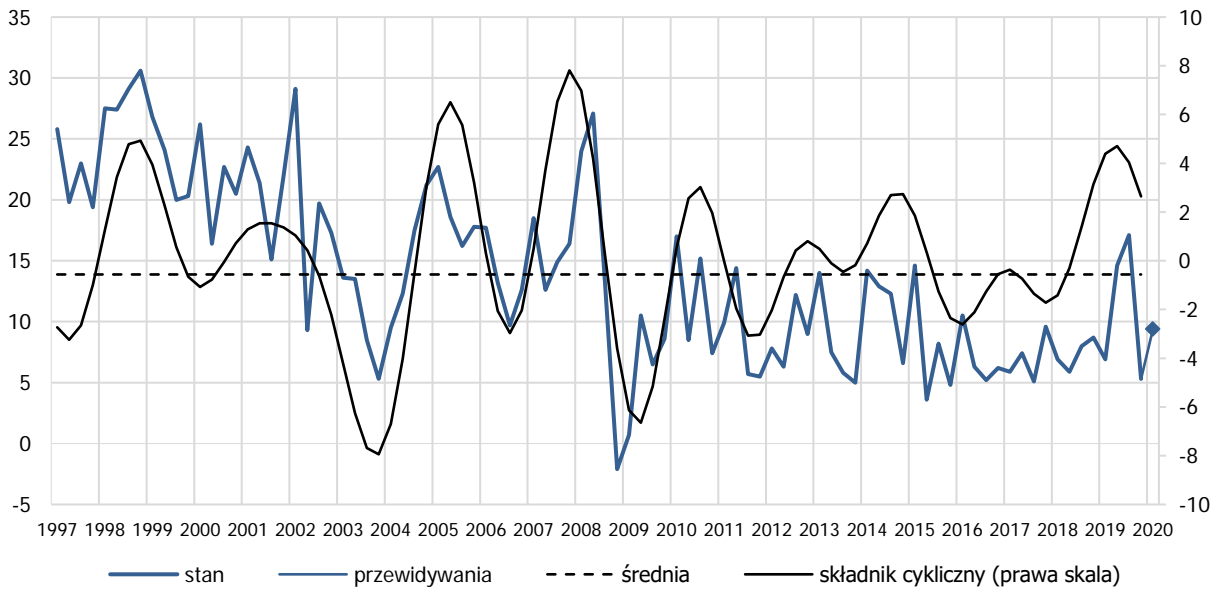

	Q1 2019	Q2 2019	Q3 2019	Q4 2019	Q1 2020	przewidywania
wzrost	12,2	22,9	15,7	16,1	9,7	17,3
brak zmiany	68,2	59,2	61,2	61,9	63,3	64,7
spadek	19,6	17,9	23,1	21,9	27,1	18,1
saldo (1.-3.)	-7,5	5,1	-7,4	-5,8	-17,4	-0,8
stopień wykorzystania mocy produkcyjnych (%)	70,2	72,8	73,4	73,2	69,1	69,1

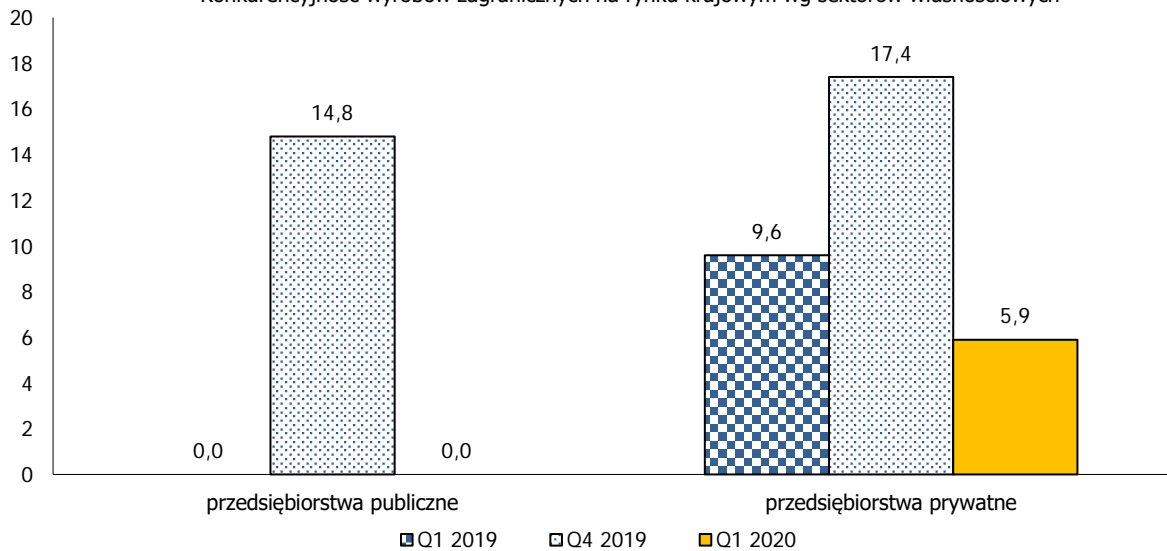

Konkurencyjność towarów zagranicznych

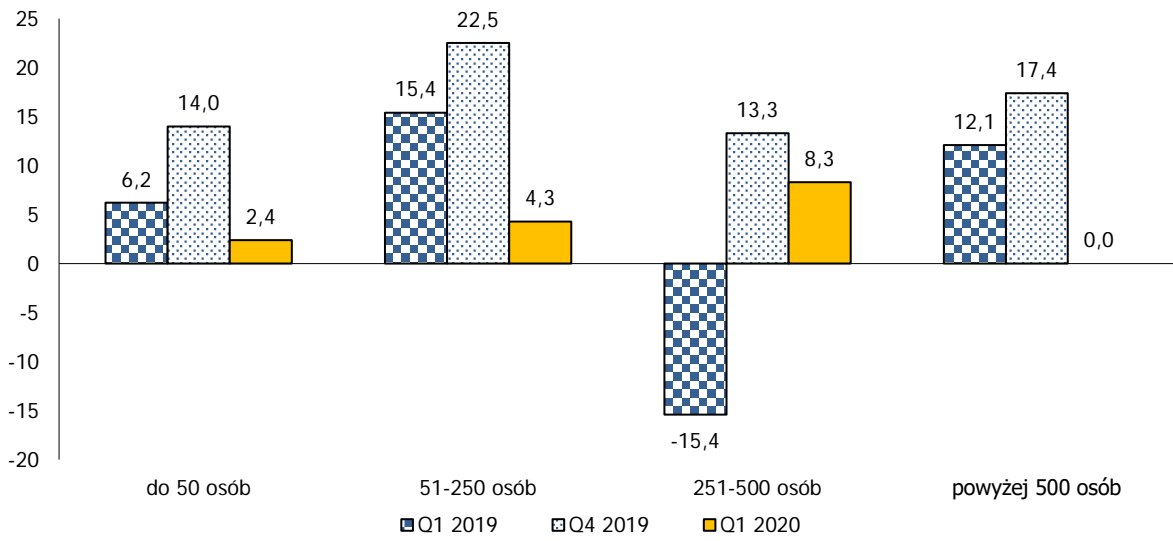

	Q1 2019	Q2 2019	Q3 2019	Q4 2019	Q1 2020	przewidywania
wzrost	16,5	12,1	20,4	21,9	17,2	20,4
brak zmiany	75,7	82,7	73,8	73,3	70,9	68,5
spadek	7,8	5,2	5,8	4,8	11,9	11,1
trudno ocenić	59,1	53,2	45,4	45	49,6	55,3
saldo (1.-3.)	8,7	6,9	14,6	17,1	5,3	9,4

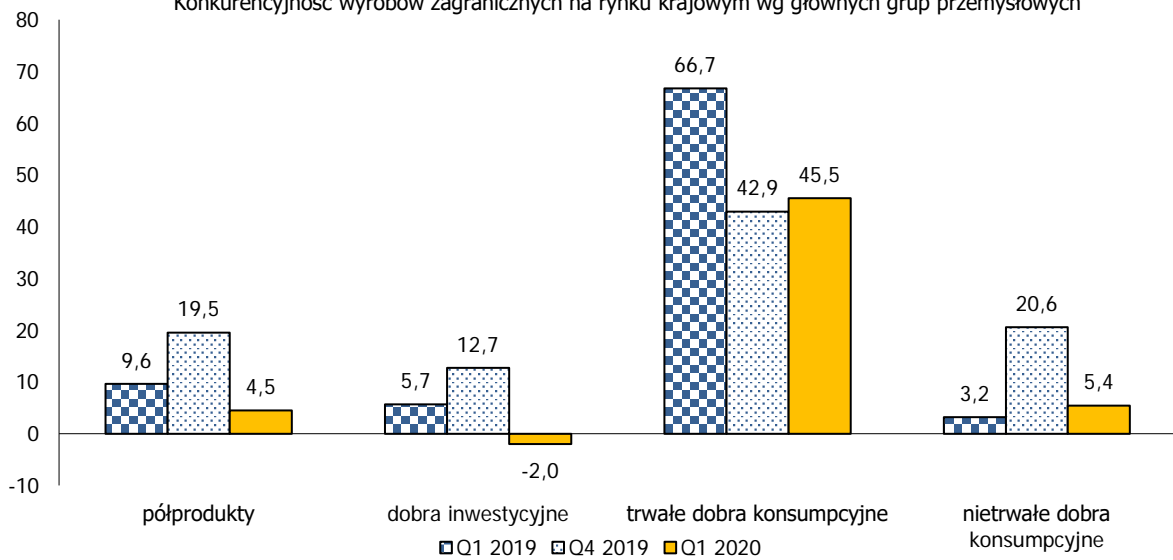
Konkurencyjność wyrobów zagranicznych na rynku krajowym wg sektorów własnościowych

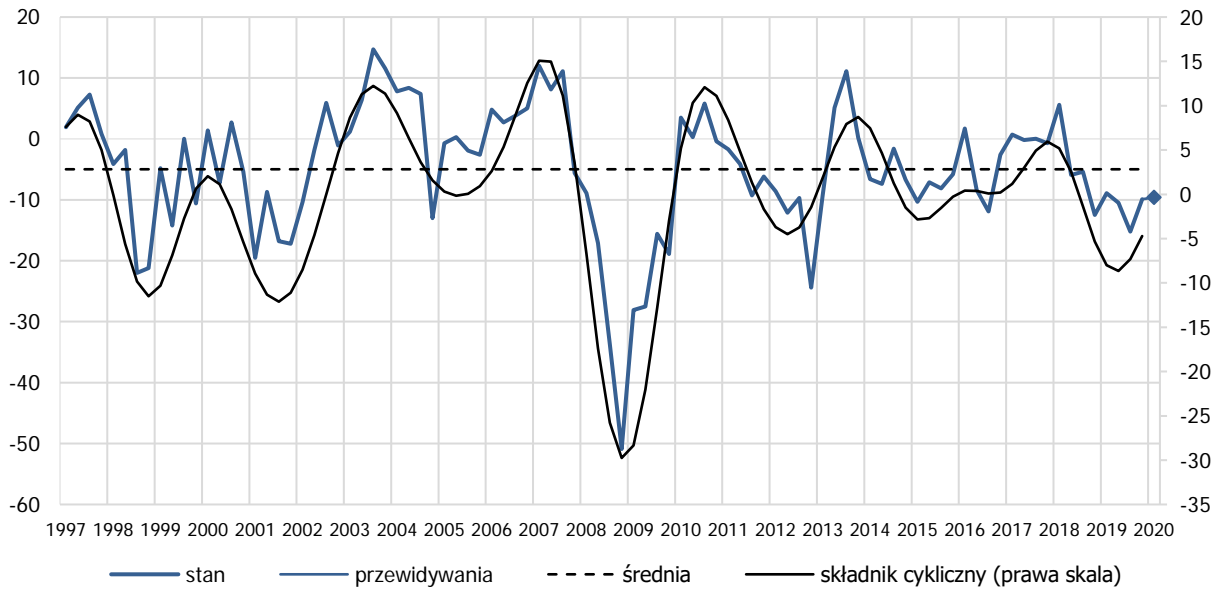
Konkurencyjność wyrobów zagranicznych na rynku krajowym wg wielkości zatrudnienia

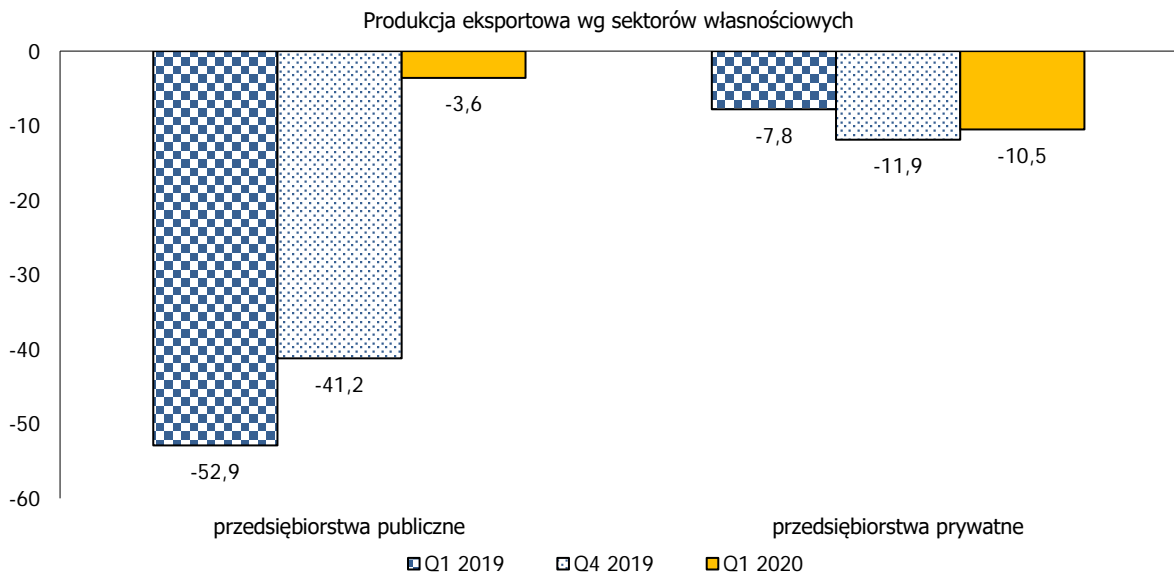
Konkurencyjność wyrobów zagranicznych na rynku krajowym wg głównych grup przemysłowych

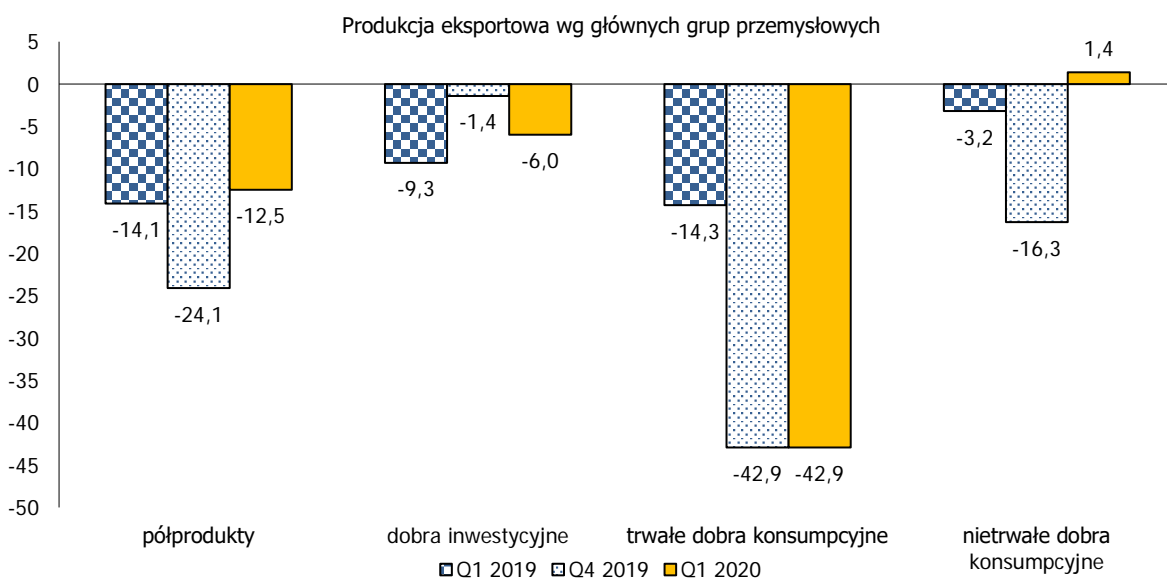
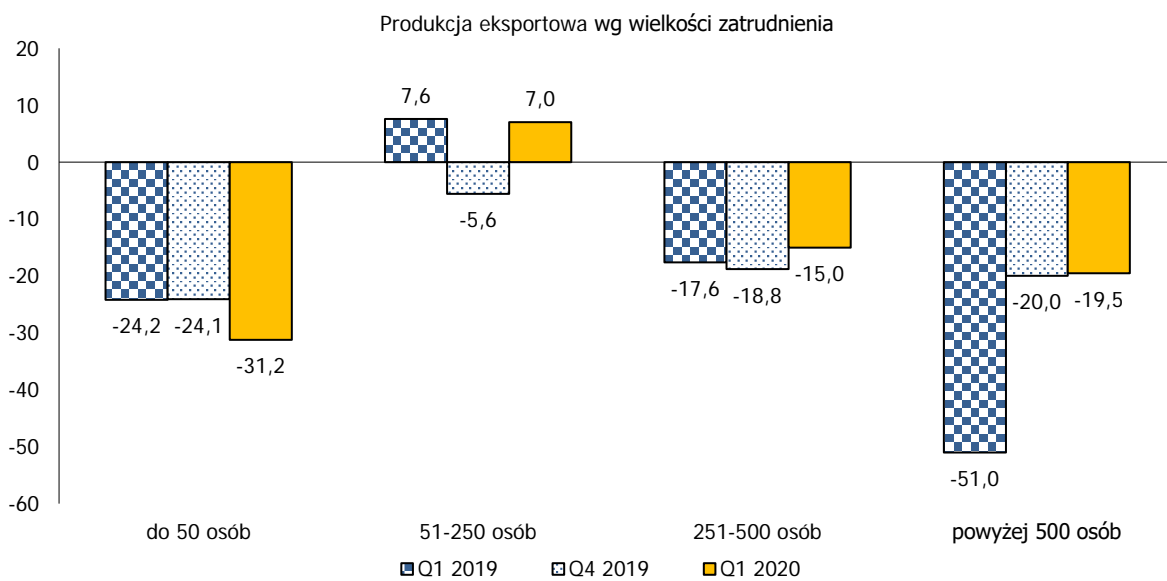

Produkcja na eksport

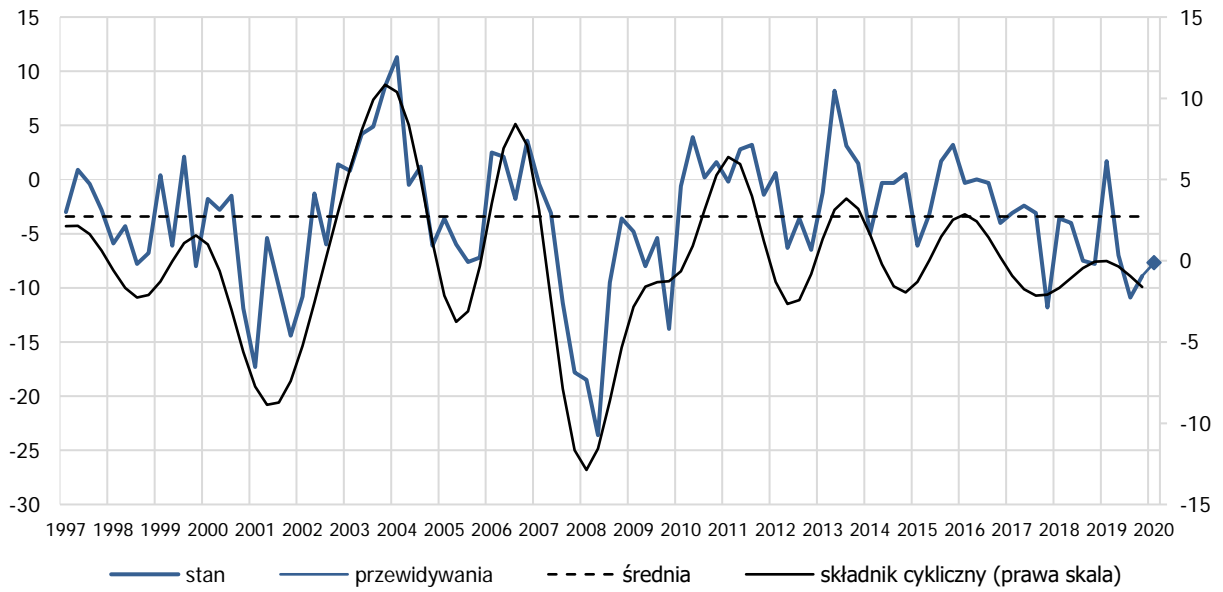

	Q1 2019	Q2 2019	Q3 2019	Q4 2019	Q1 2020	przewidywania
wzrost	14,9	14,9	12,1	11,8	12,9	13,2
brak zmiany	57,8	61,4	65,4	61,1	64,4	64,0
spadek	27,4	23,7	22,5	27,0	22,8	22,8
saldo (1.-3.)	-12,5	-8,9	-10,5	-15,2	-9,9	-9,6

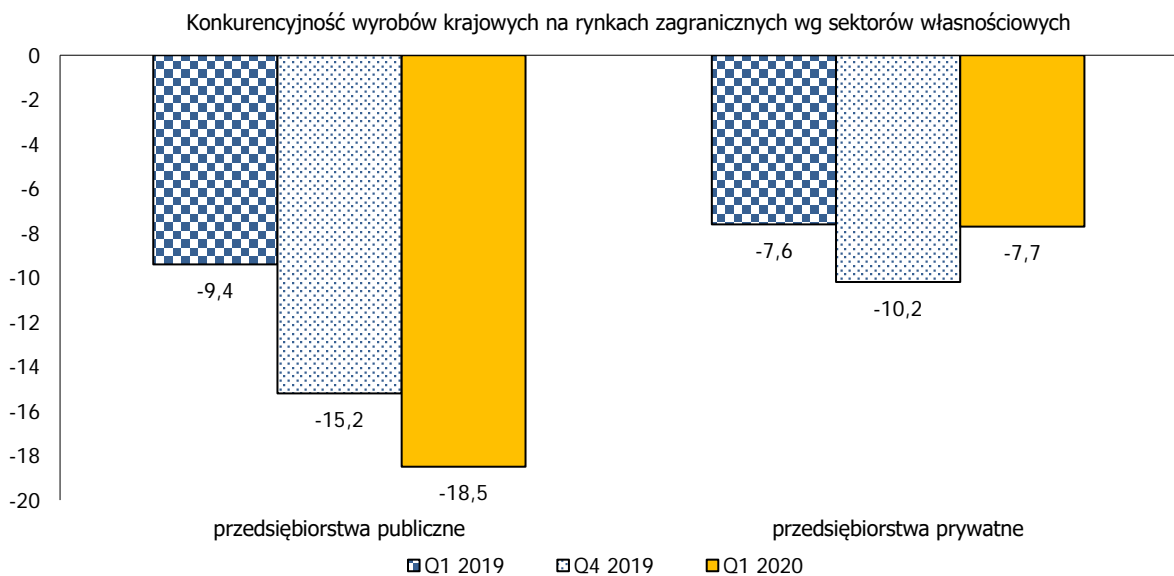

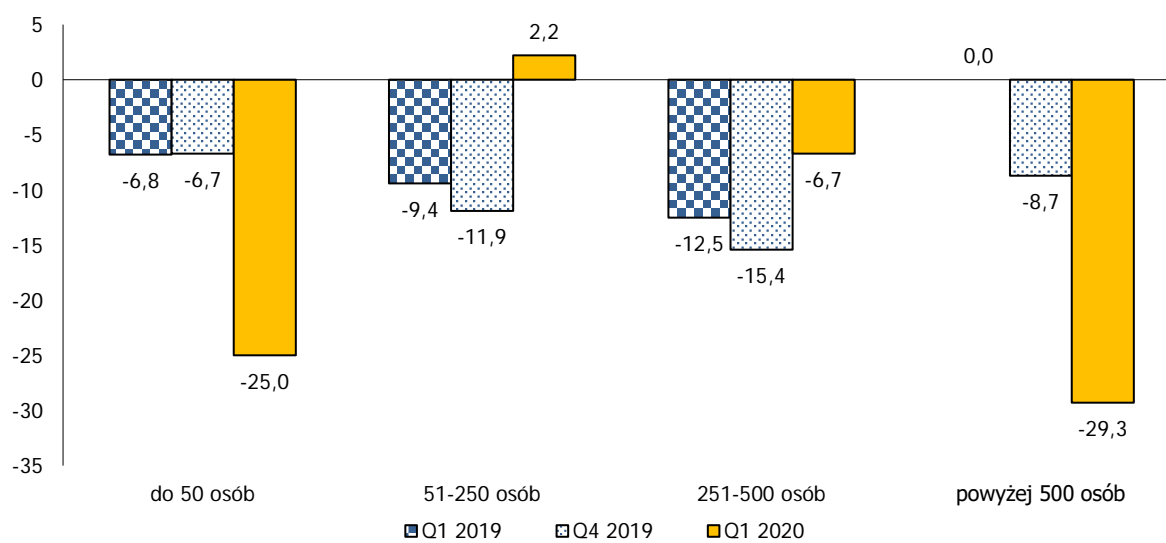
Konkurencyjność wyrobów krajowych na rynkach zagranicznych

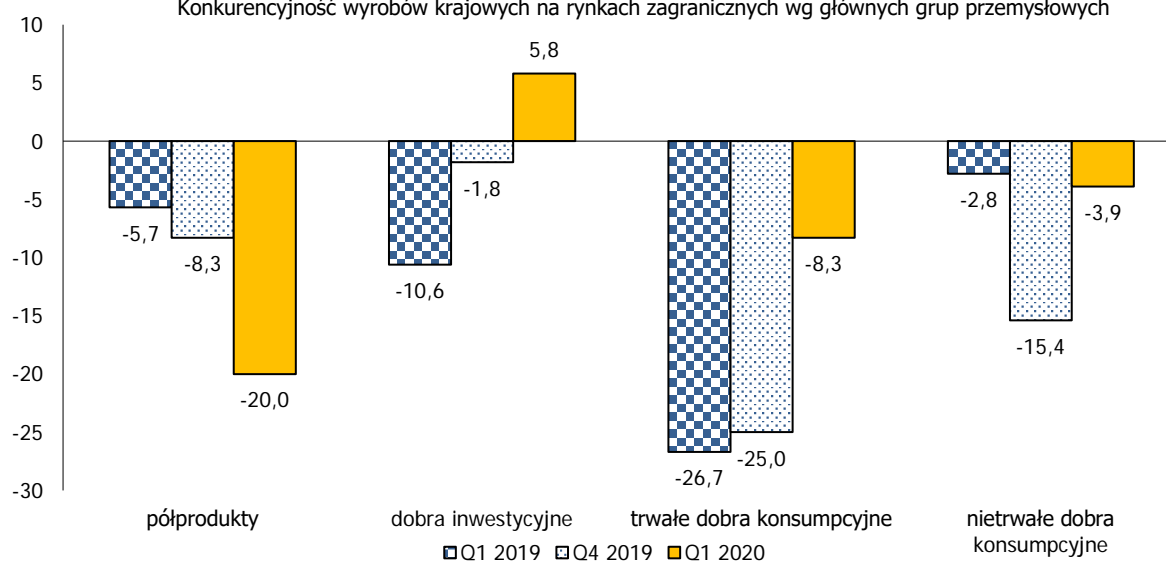
	Q1 2019	Q2 2019	Q3 2019	Q4 2019	Q1 2020	przewidywania
wzrost	5,9	12,1	7,4	7,1	9,4	9,0
brak zmiany	80,3	77,6	78,2	74,9	72,3	74,3
spadek	13,8	10,3	14,4	18,0	18,3	16,7
trudno ocenić	34,9	56,5	37,7	38,1	42,6	50,9
saldo (1.-3.)	-7,8	1,7	-7,0	-10,9	-8,9	-7,7

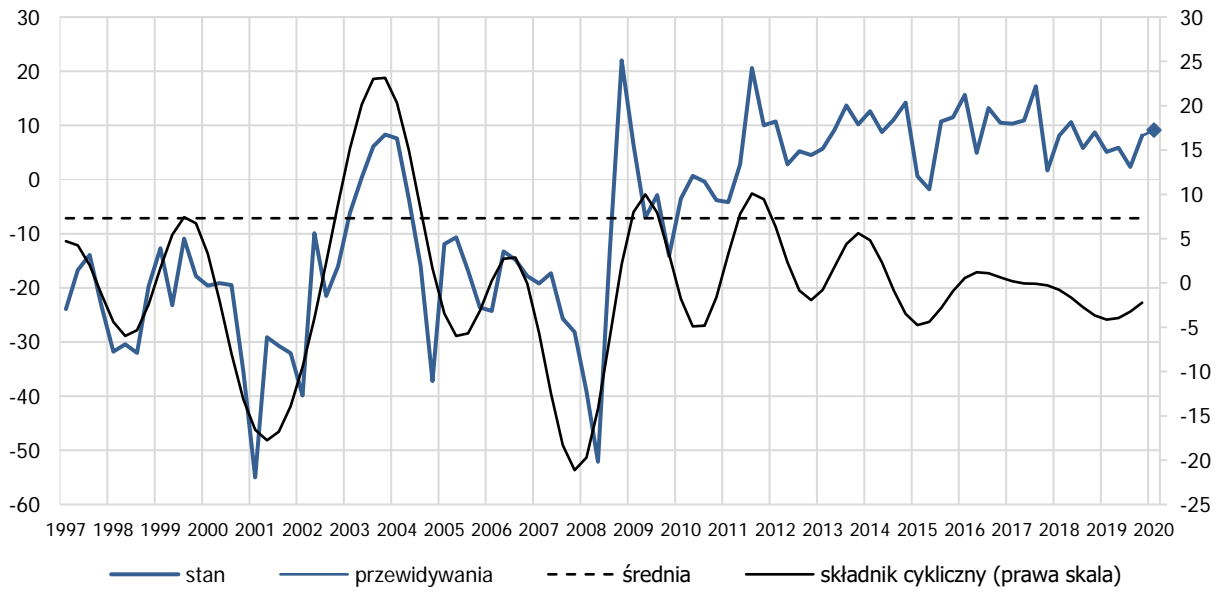
Konkurencyjność wyrobów krajowych na rynkach zagranicznych wg wielkości zatrudnienia

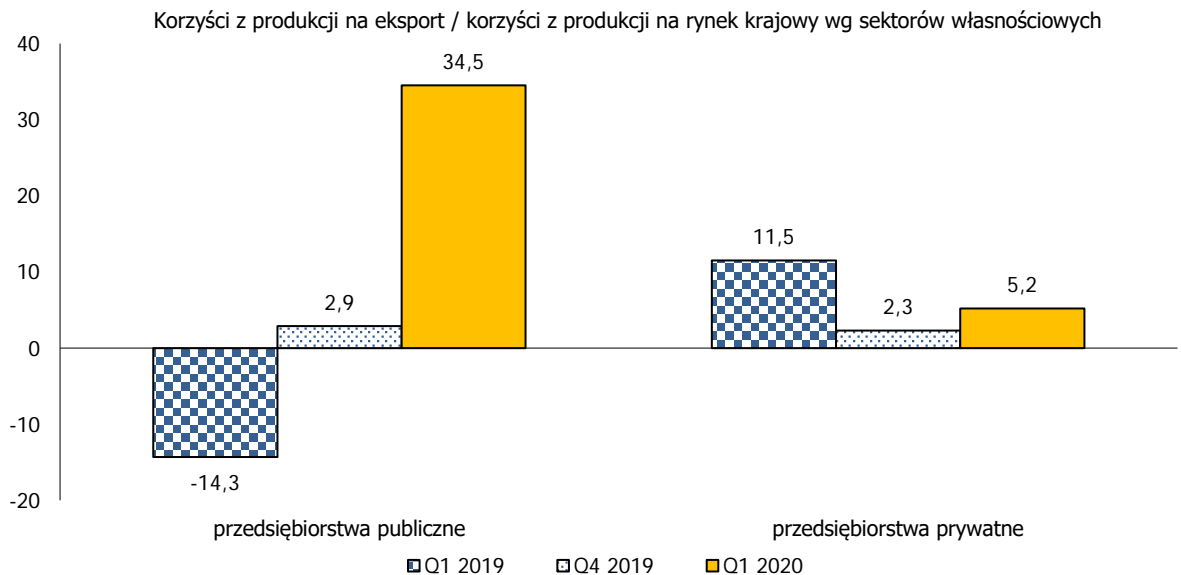
Konkurencyjność wyrobów krajowych na rynkach zagranicznych wg głównych grup przemysłowych

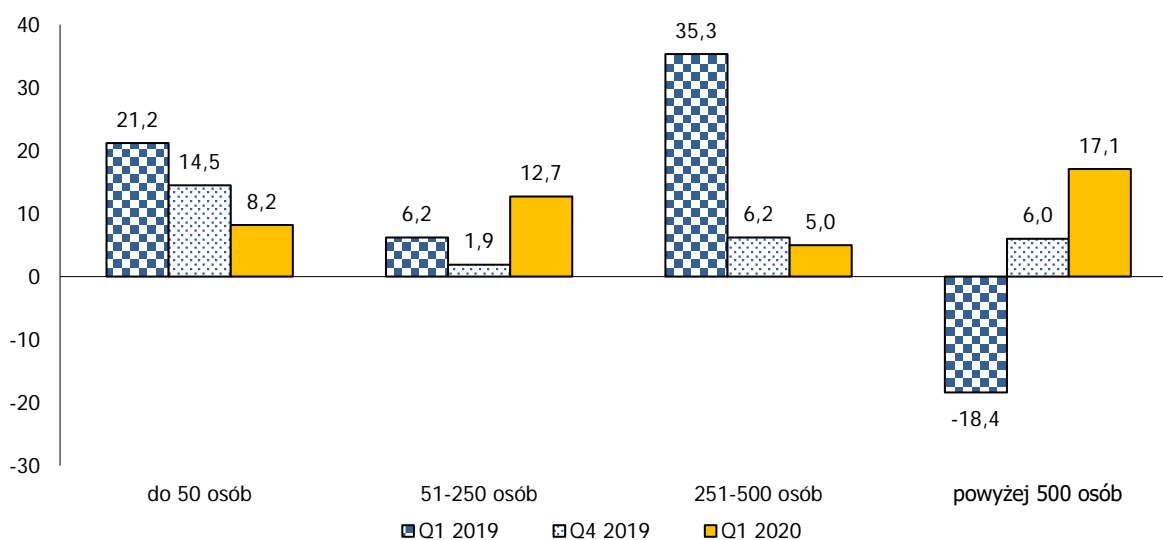
Korzyści z produkcji na eksport w stosunku do korzyści z produkcji na rynek krajowy

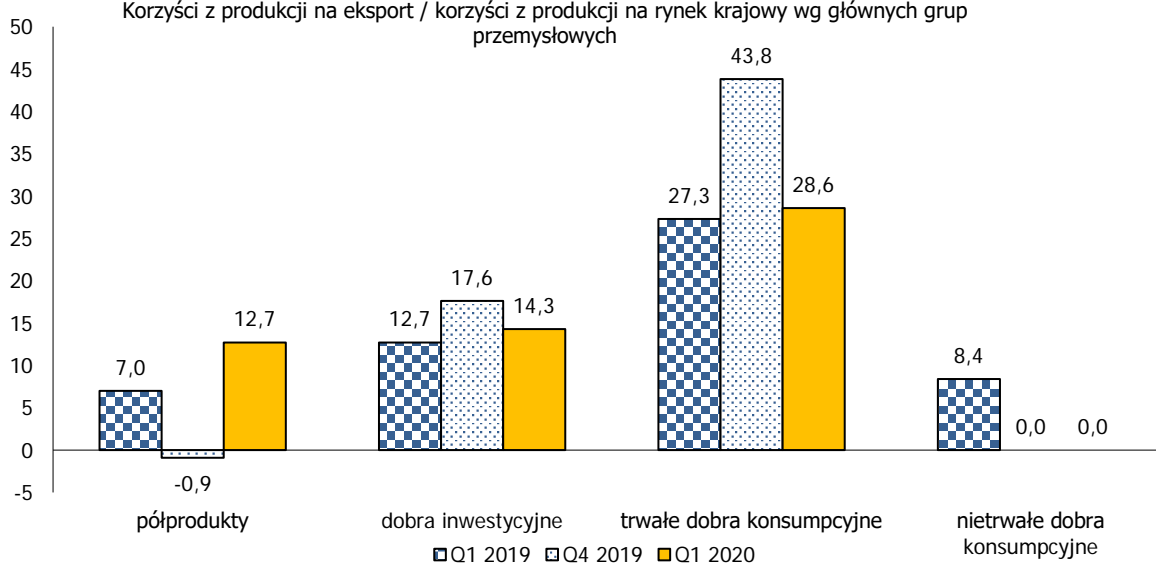
	Q1 2019	Q2 2019	Q3 2019	Q4 2019	Q1 2020	przewidywania
wzrost	28,0	26,8	28,6	26,7	30,4	30,0
brak zmiany	52,7	51,6	48,8	49,0	47,3	49,2
spadek	19,3	21,7	22,7	24,3	22,3	20,9
saldo (1.-3.)	8,7	5,1	5,9	2,3	8,1	9,1

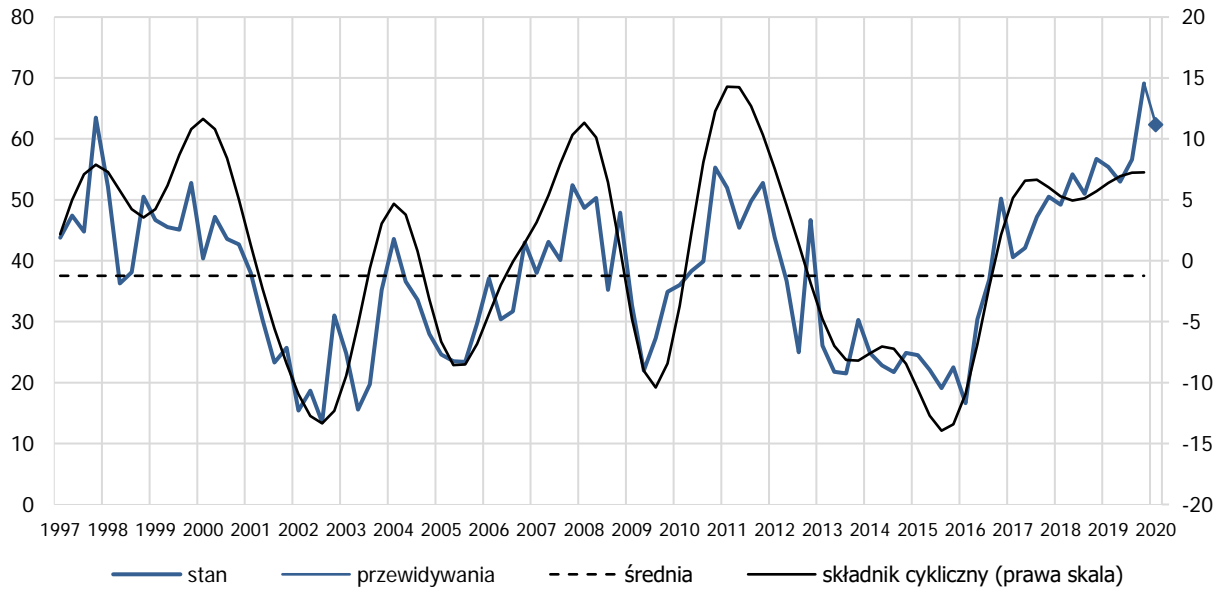
Korzyści z produkcji na eksport / korzyści z produkcji na rynek krajowy wg wielkości zatrudnienia

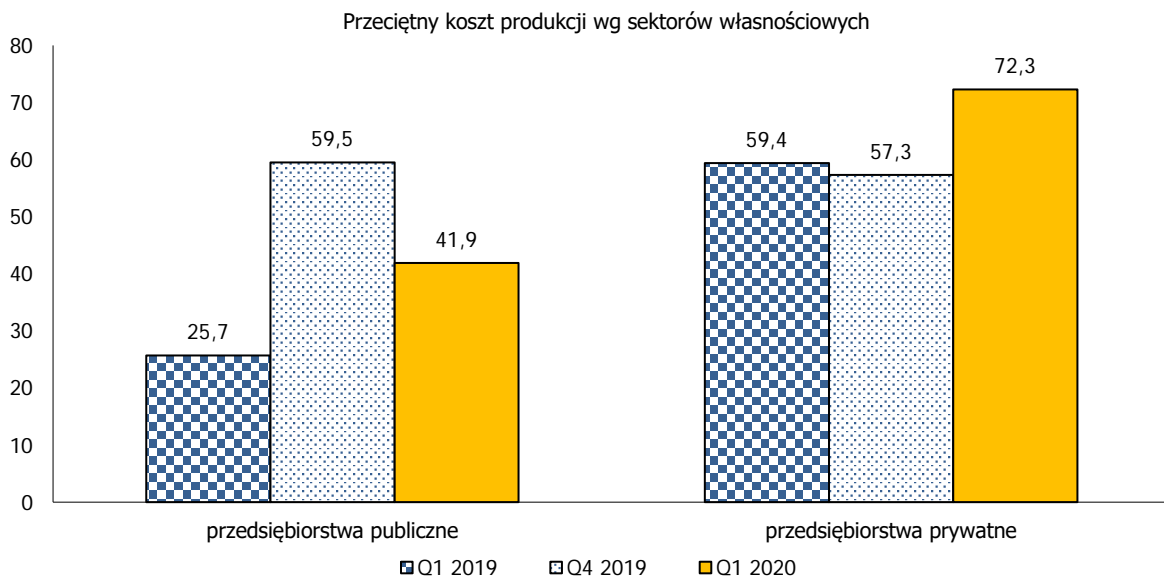
Korzyści z produkcji na eksport / korzyści z produkcji na rynek krajowy wg głównych grup przemysłowych

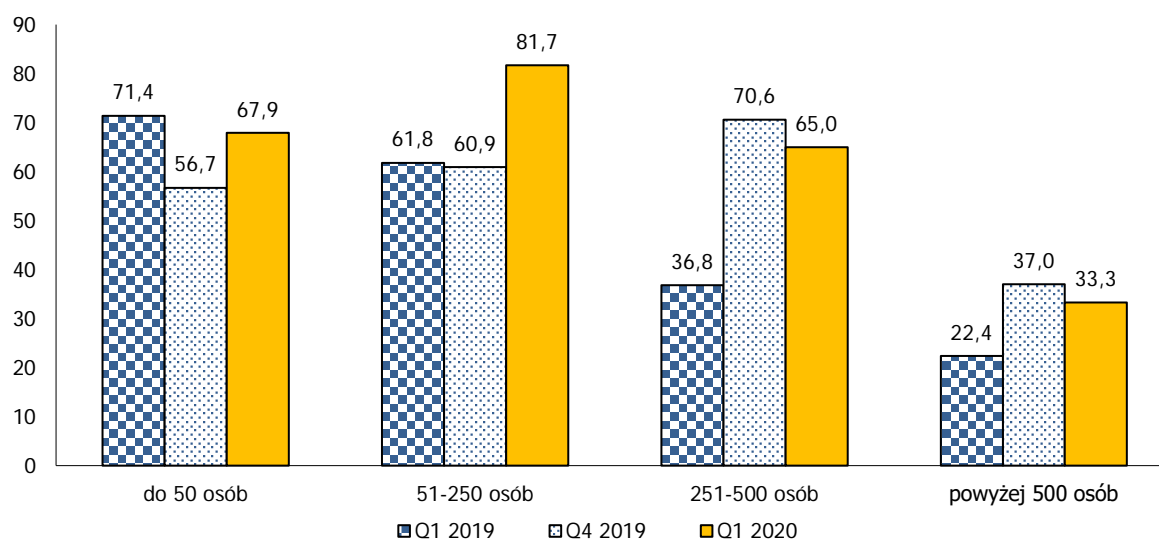
Przeciętny koszt produkcji

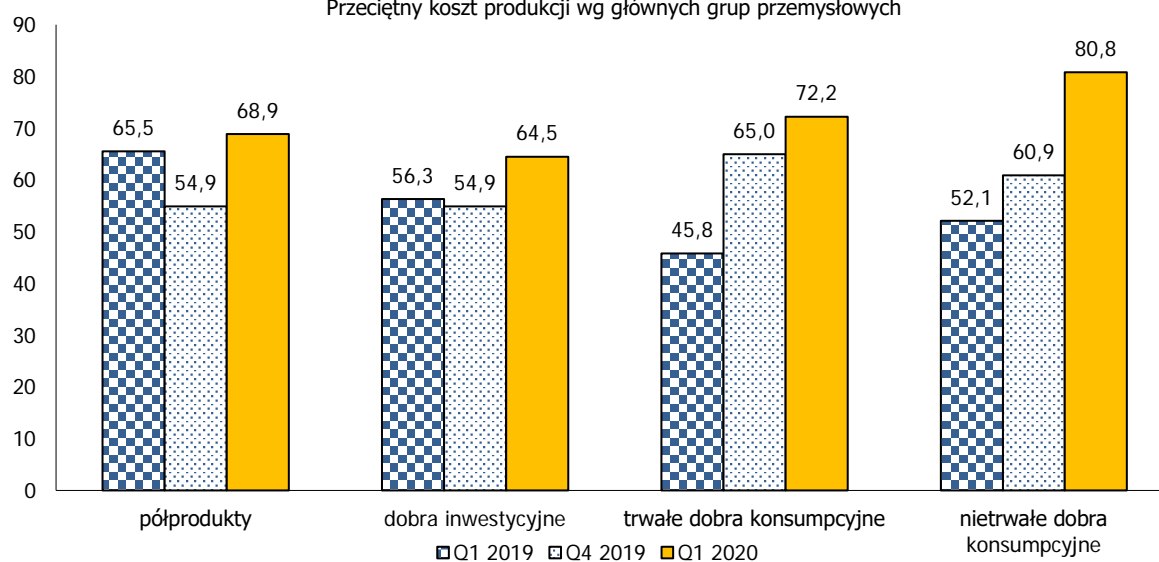
	Q1 2019	Q2 2019	Q3 2019	Q4 2019	Q1 2020	przewidywania
wzrost	59,7	59,4	56,1	59,8	72,0	64,4
brak zmiany	37,4	36,5	40,9	37,0	25,1	33,5
spadek	3,0	4,0	3,0	3,2	2,9	2,1
saldo (1.-3.)	56,7	55,4	53,0	56,6	69,1	62,3

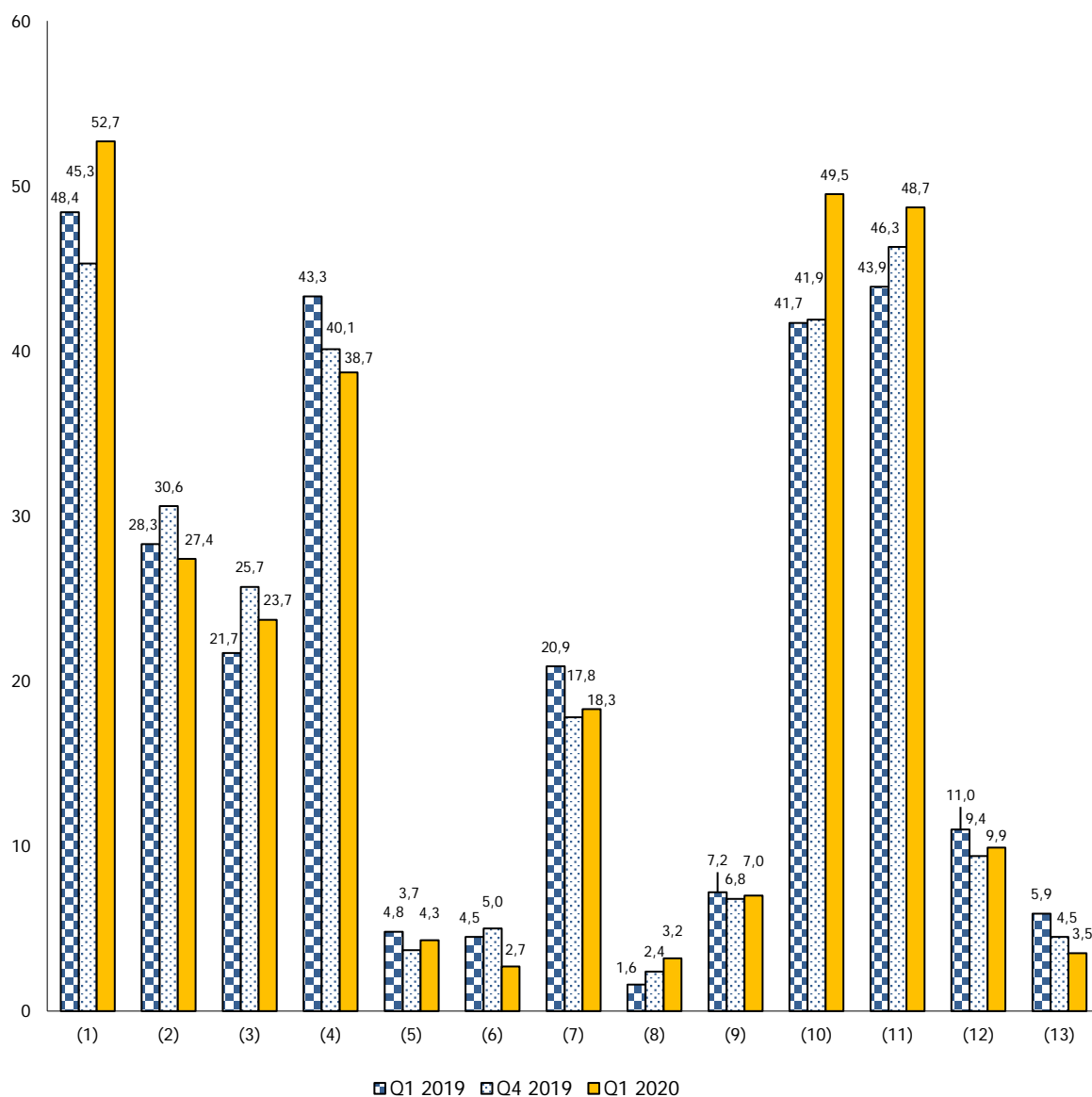
Przeciętny koszt produkcji wg wielkości zatrudnienia

Przeciętny koszt produkcji wg głównych grup przemysłowych

Barierzy działalności gospodarczej

- (1) niedostateczny popyt krajowy
- (2) niedostateczny popyt zagraniczny
- (3) konkurencyjny import
- (4) brak wykwalifikowanej siły roboczej
- (5) niedostateczne wyposażenie
- (6) brak surowców i materiałów
- (7) niska płynność finansowa
- (8) niska dostępność kredytu
- (9) niekorzystne warunki kredytowe
- (10) niestabilność przepisów prawnych
- (11) obciążenia podatkowe
- (12) inne
- (13) nie występują

3. Koniunktura w przemyśle przetwórczym w 2019 r.

Przemysł przetwórczy, podobnie jak cała gospodarka polska, w roku 2019 znajdował się w fazie spowolnienia koniunktury. W kolejnych miesiącach roku wzrosty i spadki wartości wskaźnika koniunktury następowały naprzemiennie. Niewielkie wzrosty wartości wskaźnika koniunktury (IRGIND) odnotowano w: styczniu, lutym, kwietniu, sierpniu i październiku. Zmiany te miały słaby związek z ustalonym rytmem oddziaływania czynników sezonowych. W trzecim kwartale dało się zauważyć pewne zahamowanie tendencji spadkowej, jednak ostatnie dwa miesiące roku rozwiały nadzieję na poprawę koniunktury. Z wyjątkiem lutego przez cały 2019 r. roczne zmiany wartości IRGIND były ujemne.

Inną cechą, powtarzającą się w roku 2019, a widoczną w latach wcześniejszych, były różnice w ocenach przedsiębiorstw prywatnych i publicznych, przy czym oceny te zmieniały się w kolejnych miesiącach, a ich zmienność była zdecydowanie większa w sektorze publicznym niż w prywatnym.

Saldo odpowiedzi na pytanie o wielkość produkcji zmniejszyło swoją wartość w skali roku o 8,8 pkt, z poziomu -8,9 pkt w grudniu 2018 r. do wysokości -17,7 pkt w grudniu 2019 r. Dodatnie przyrosty wartości salda odnotowano tylko na początku roku oraz na początku IV kwartału. W drugiej połowie roku wartości sald były ujemne. Najniższą wartość zanotowano w grudniu 2019 r. Tendencja spadkowa w przebiegu czynnika cyklicznego salda, zapoczątkowana w kwietniu 2018 r., trwa.

Większy spadek odnotowano w poziomie zamówień ogółem. W ciągu roku wartość salda obniżyła się o 14,8 pkt, z poziomu -10,3 pkt do -25,1 pkt. Przez cały rok saldo przyjmowało wartości ujemne, w drugiej połowie roku jedne z najniższych w badaniu. Roczny spadek wartości salda pogłębił trwającą od maja 2018 r. tendencję spadkową, która utrzymywała się przez cały rok. Podobne zmiany dotyczyły zamówień eksportowych. Spadek wartości salda w skali roku wyniósł 14,4 pkt. W całym roku 2019 roku saldo przyjmowało wartości ujemne. Niewielkie dodatnie przyrosty miały miejsce tylko na początku roku. Nie spowodowały one jednak odwrócenia się tendencji spadkowej, zapoczątkowanej w czerwcu 2018 r.

Tendencja spadkowa w poziomie zapasów rozpoczęła się w marcu 2019 r. i pogłębia się. W ciągu roku wartość salda zmniejszyła się o 5,2 pkt, z poziomu 2,6 pkt do poziomu -2,6 pkt. W kolejnych miesiącach naprzemiennie następowały spadki i wzrosty, a wartości ujemne przeplatały się z dodatnimi. Bardzo podobnie przebiegały zmiany poziomu cen wyrobów gotowych. Ostatni szczyt w przebiegu składowej cyklicznej salda odnotowano w grudniu 2018 r. Przez rok jego wartość obniżyła się o 3,1 pkt. Z kolei wartość salda odpowiedzi na pytanie o wielkość zatrudnienia obniżyła się w ciągu roku o 7,2 pkt, z poziomu -2,8 pkt do -10 pkt. Zmiany wartości salda w ciągu roku były zróżnicowane – w pierwszej połowie roku wzrosty przeplatały się ze spadkami, w drugiej połowie przeważały spadki i to one nasiliły trwającą od trzech lat tendencję spadkową. Saldo odpowiedzi na pytanie dotyczące sytuacji finansowej przedsiębiorstw przez cały rok przyjmowało wartości ujemne, a ich spadki zachodziły w środku roku. Pod jego koniec roku wartości salda zaczęły rosnąć i te wzrosty zahamowały tendencję spadkową, zapoczątkowaną przed dwoma laty. W sumie, od grudnia 2018 r. do grudnia 2019 r., wartość salda zwiększyła się o 3,1 pkt. Spadła natomiast wartość salda odpowiedzi na pytanie o ocenę ogólnej sytuacji gospodarki polskiej, z poziomu -11,2 pkt do -30,9 pkt, tj. o 19,7 pkt. Miesięczne zmiany wartości salda, tak jak w przypadku pozostałych zmiennych, były zróżnicowane. Przeważały jednak spadki pogłębiające tendencję spadkową, która trwa już dwa lata.

Pogorszenie się koniunktury odczuli także eksporterzy. W ciągu roku wartość salda zmalała o 9,4 pkt. Tylko w drugim kwartale odnotowano wzrost salda (o 7,8 pkt). W pozostałych kwartałach miały miejsce spadki. Jednak tendencja spadkowa, widoczna w przebiegu składnika cyklicznego od początku 2018 r., uległa zahamowaniu. Pogorszyły się również opinie producentów o konkurencyjności ich wyrobów na rynkach zagranicznych. Wartość salda zmniejszyła się w skali roku o 4,0 pkt. Wzrost wartości miał miejsce tylko w drugim kwartale. Od połowy 2017 r. konkurencyjność produkcji na

eksport nie wykazuje ani tendencji wzrostowej, ani spadkowej. Zmniejszyły się także korzyści z produkcji na eksport w porównaniu z produkcją na rynek krajowy. W porównaniu z IV kwartałem 2018 r. wartość salda obniżyła się o 3,4 pkt. Zmiany wartości salda następowały naprzemiennie w kolejnych kwartałach. Utrzymuje się słaba tendencja spadkowa zainicjowana w czwartym kwartale 2018 r.

Pogorszenie się koniunktury w przemyśle przetwórczym ujawniło się również w spadku stopnia wykorzystania mocy produkcyjnych, z poziomu 74,3% w IV kwartale 2018 do wysokości 73,2% w IV kwartale 2019 r. Zarazem o 5,0 pkt wzrosła wartość salda odpowiedzi na pytanie o przeciętny koszt produkcji.

W ciągu roku zwiększyła się uciążliwość głównych barier działalności gospodarczej i nieco zmieniła się względna dolegliwość, tj. kolejność, w jakiej są wymieniane. Do najbardziej dotkliwych problemów należą: obciążenia podatkowe (45,9% wskazań w IV kwartale 2019 r., 41,3% rok wcześniej), niedostateczny popyt (odpowiednio: 45,6% i 43,7%) oraz niestabilność przepisów prawnych (42,2% vs 39,3%). Wysoki jest także odsetek przedsiębiorstw skarżących się na problemy ze znalezieniem wykwalifikowanej siły roboczej (40,4% i 44,5%).

Poziom nakładów inwestycyjnych na budynki i budowle w pierwszym półroczu obniżył się o 0,7 pkt. W drugim półroczu spadek zwiększył się do 8,9 pkt. W tym samym okresie wartość salda odpowiedzi na pytanie o wielkość inwestycji w maszyny i urządzenia produkcyjne zmalała o 5,1 i 2,9 pkt. W zamierzeniach inwestycyjnych na najbliższe sześć miesięcy przedsiębiorstwa deklarują przede wszystkim chęć wymiany wyposażenia, obniżenie kosztów energii oraz mechanizację i automatyzację produkcji. Za największe bariery inwestycji od wielu lat wskazują: niewystarczający zysk, niedostateczny popyt oraz obawę przed zadłużeniem.